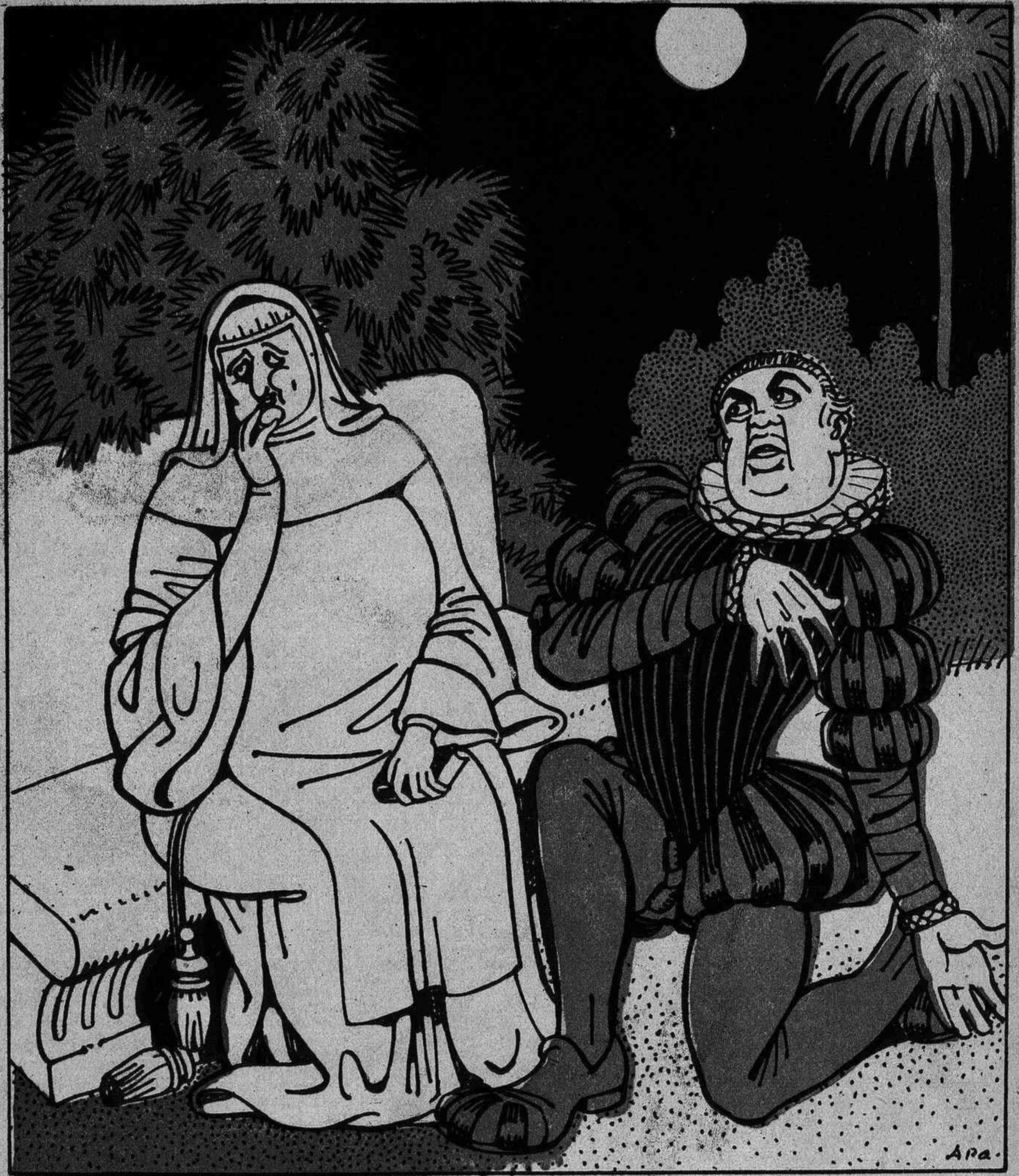

L'ESQUEVELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ: ARAGÓ, 290 ■ ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DEL MIG, 17
TELÉFON 23994 ■ TELÉFON 19937

CINQUANTA CÈNTIMS

DECLARACIONS

Don Joan Casanoves: — «No es veritat, angel de amor?»

(Dibuix d'Apa)

A petició de nombroses famílies

El "coloso" abandona la Rambla

Un fet ha donat el pinyol de la setmana teatral. Sense fer soroll, sense ni parlar-ne, Enric Borràs ha abandonat el Teatre Català de la Comèdia i s'ha presentat com a primer actor del Teatre Barcelona.

En Cumelles assegura que es tracta d'una victòria seva. Està clar que els que l'han vist com es desfà en compliments i ofiositats en presència de «don Enric», no s'ho acaben de creure. Però, l'home assegura que ara ha arribat l'hora, pel teatre de la Rambla, de fer art veritable. La qual cosa volia dir que «don Enric» era l'obstacle. De moment, però, al Teatre Català de la Comèdia s'hi fa «Maria la Roja». I en Borràs no va pas estrenar-la; molt menys, suposem, imposar-la.

Misteris.

★

Què farà en Cumelles, ara que pot prescindir d'en Borràs?

L'home ja ho ha anunciat: «Nausica», de Maragall, i «Tartuf», de Molière. D'ara en endavant, al Teatre Català de la Comèdia només s'hi farà teatre d'altura.

Però, aïll, que en Cumelles no pot viure tranquil. Ara, aquella nova societat d'autors catalans pretén que al Teatre Català de la Comèdia no s'hi facin sinó obres d'autors d'ara i del país. En Cumelles, explicant-ho, li sortia fum del cap.

—Qui em pot privar —deia— de representar Maragall?

Evidentment, qui n'hi privaria, si fos viu i

el conegués a ell, seria el propi Maragall. Essent aquest mort, qui n'hi pot privar?

★

Al Teatre Català de la Comèdia s'hi han de representar els nous autors de Catalunya.

Aquesta és la consigna que propaga aquella nova societat d'autors que alludíem. Però el que fa gràcia, és que el factòtum de la novella entitat té els cabells completament blancs.

Està clar que és també autor d'una comèdia titulada «Mai se fa tard si el cor és jove».

Deu ésser per això que figura en primera línia entre els aspirants al premi Ignasi Iglésies d'enguany.

★

Premi que pel que es diu serà disputadíssim. Autors vells i autors nous. Literats que no havien mai escrit quatre línies de diàleg, i que de cop i volta se senten picats per la vespa de Talia.

—Perquè no he de tenir el Premi Iglésies —deia l'un d'ells—, si l'han tingut fulano, sutano, menguano?

Té raó. Si en el Jurat d'un Premi de teatre hi figuren un historiador, un filòsof i un hellenista, per què l'autor premiat, posem per cas, no pot ésser un professor de sanscrit?

★

En el Jurat del Premi Iglésies hi figura també altra vegada aquell crític teatral que

ha aspirat una sèrie de vegades al Premi sense obtenir-lo. Cada any, quan el fan del Jurat, l'home sospira i diu:

—Es molt més fàcil concedir el Premi Iglésies que no pas guanyar-lo, evidentment!

La qual cosa, traduïda en llenguatge planer, vol dir que almenys als del Jurat ningú no els treu les dues-centes cinquanta pesetes de dietes. En canvi, al pobre concursant, si no guanya les cinc mil, i ha pagat el copista, queda arruïnat per mig any.

★

Hem trobat un amic amb el cap embenat

—Del front?—li hem dit.

—Sí, «al front»—ha dit tocant-se la testa— «Maria la Roja».

—...?

—No has vist aquella pancarta penjada al mig de la Rambla? L'altre dia les cordes varen afluir-se tant i tant, que en passar-hi vaig topar-hi de cap. Vetací les conseqüències només que de l'anunci. Imagina't si arribo a veure la comèdia!

CORREU I REMENEU!

Pere Armengol.—Us felicitem efusivament com a guanyador d'un primer premi del nostre ja famós concurs d'anècdotes i per la gran imaginació que revela el vostre concepte sobre la quantia del premi.

Traslladem la vostra proposta a la comissió femenina encarregada del subministrament dels premis del nostre concurs i us trametem seriosament veïllar perquè sigui acomplerta la vostra voluntat en tot allò que les circumstàncies ho permetin.

Carmel Sans Sàinz.—Per a vós serveix la nostra resposta anterior.

A més a més, sobre la diversitat de les vostres proposicions rebreu notícies definitives molt aviat i experimentalment.

Nosaltres som bons pagadors!

Ah! i no admetem propines!

Galceran.—La confecció del vostre equip ja marxa d'acord amb les mides que ens vàreu trobar.

Us el fan a Santa Eulàlia mateix...

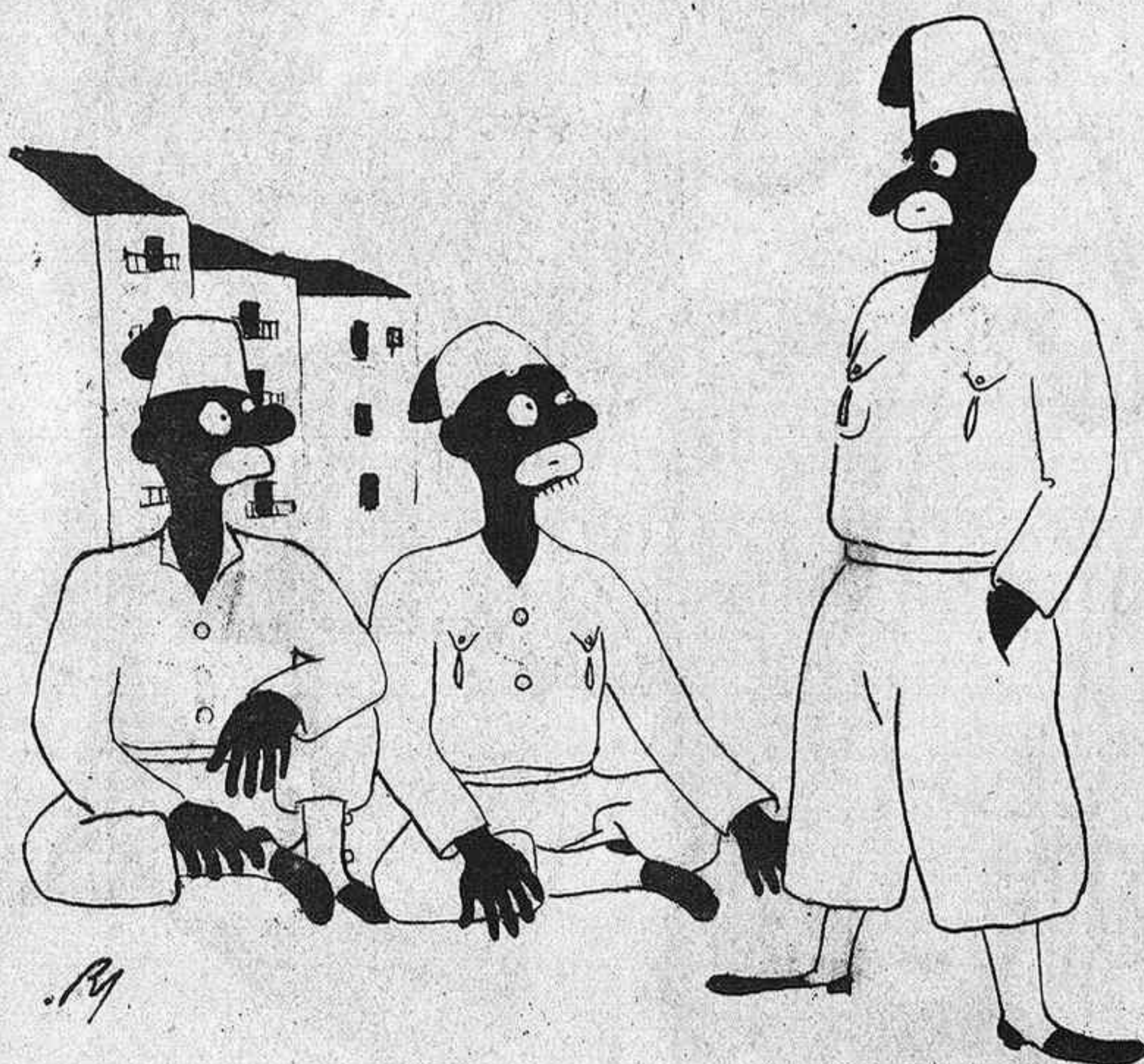
Nosaltres som així.

Si trobeu a mancar quelcom preneu paciència, que és el que prenem nosaltres.

El que us manqui per extensió ho trobareu en qualitat... i tots en paus!

Akiles.—La sort dels vostres dibuixos fóra que fossin aprofitables i així s'evitarien la desgràcia d'anar al cove, que ara com ara ha estat totalment inevitable.

Bilanco.—Dels xistos en farem servir un (el número 2), i de ninots... es humanament impossible. Són tan dolents...!

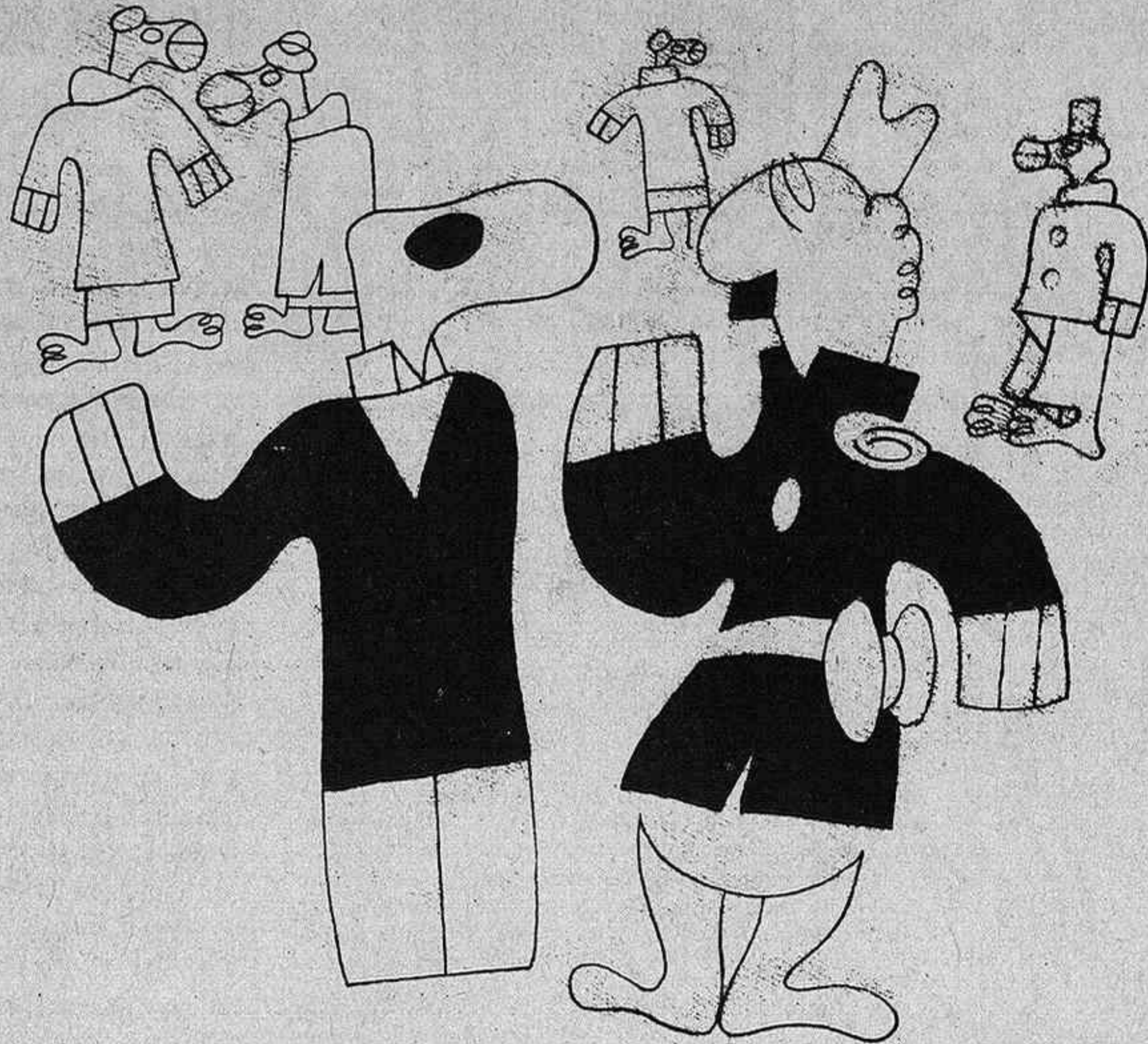
(Dibuix de Riera)

CATEQUITZACIO A BURGOS

—Vinc de fer-me batejar!

—Altra vegada?

—Sí, mira: cada vegada que em deixo batejar em donen dues «cajetilles».

—I aquests moros no els retira?
—No, aquests els tinc retirats.

(Dibuix de Guasp)

EDITORIAL

RUNCIMANS DE VIA ESTRETA

Nosaltres ho comentem tot, encara que ho fem de vegades amb una manca de precisió oportunista, per imposició cronològica de la nostra condició de setmanari, que com el seu nom indica, només surt un cop cada setmana.

Al seu degut temps nosaltres vàrem dir uns mots a propòsit de l'esgarrifança runcimanesca de certs Runcimans de via estreta que només empren l'ample de les vies internacionals per a fugir, davant del fet (in-

sòlit per ells) que els feixistes ens anomenin «rojos».

Ara un evadit de la zona facciosa ha declarat:

«Son muchísimos los llamados rojos en la zona rebelde.»

Això, però, tot i ésser tan significatiu, no és res.

El més bo és que per acabar d'adobar els fets, el senador i ex ministre francès Ribet acaba de presentar al president del Senat una proposició en virtut de la qual els estrangers residents on

resideixen, el senyor Casanoves i altres companys seus, haurien de complir el servei militar...

Això no necessita comentaris i nosaltres ho hauríem silenciats totalment si no fos que no volem que ningú ens confongui amb certs estimats col·legues que suara són tan criticats per manca d'oportunitat crítica.

Entesos?

Nosaltres no volem que mai ningú ens pugui dir que de vegades se'ns veu l'antenna... i de vegades no.

Ape.

«Anglaterra construirà 40.000 avions anuals» (Dels diaris)

Chamberlain—Aviat podrem anar volant tots els anglesos a Munic.

(Dibuix d'Ape)

“LE POIL CIVIL”

Tristan Bernard, durant la guerra del 14 al 18, va publicar un setmanari titulat «Le Poil Civil», del qual varen sortir una quinzena de números. «Le Poil Civil» era una publicació de reraguarda, cosa que a casa nostra ha estat tan negligida mentre tothom es dedicava a fer diaris del front. «Le Poil Civil» alludeix en el seu títol als «poilus» que no anaven al front. I com que en tenim a mà alguns fragments, en donarem uns de tant en tant per encoratjar o divertir els nostres lluitadors de paisà.

Tristan Bernard fundà el seu setmanari l'any 1915 i el seu programa es definia en poques paraules:

«Un amic nostre deia l'altre dia a un dels nostres homes d'Estat:

—Desconfieu, senyor ministre. Un dia veurem aparèixer a l'horitzó amenaces de pau. I aleshores no estarem preparats.

La tasca del «poilu» civil és de preparar, ja des d'ara, la pau interior futura, és a dir, ja que existeix en aquest moment a

casa nostra, mantenir-la i salvaguardar-la».

Això ho escrivia el 1915 i fins al 1918 no esclatà la pau, que trobà els francesos sense preparar. I al cap de vint anys encara no ho estan!

Donarem avui un parell de fragments d'aquesta tan interessant i tan poc aprofitada publicació.

«Els viatges d'algunes persones civils al front s'assemblen al joc d'aquestes noieta bufones que passen ràpidament el dit per la flama d'una espelma i després se us queden mirant amb orgull...»

«Moltes persones que deixaren les seves opinions al vestuari dels vestits de paisà, s'estranyaran de no trobar-los després de la guerra.»

«Es desmenteix el rumor segons el qual el Kaiser havia demanat que el retressin del front com a pare de més de sis fills.»

«Els optimistes i els pessimistes tenen un gran defecte que els és comú: la por de la veritat.»

Les lamentacions de Gil Robles De quina carta se n'ha anat el senyor Lerroux

«Sr. don José M.ª Gil Robles.

Lisboa.

Amigo del alma:

He leído con un interés que ya no acostumbro a poner en mis lecturas (son lejos los años mozos en que me punzaba el afán de leer) la carta que usted ha enviado al general Gómez Jordana. ¡Magnífico documento revelador de la humana ingratitud y de los tumbos que da la Historia! Quien le iba a decir a usted, que hace cuatro años no más era la esperanza de las derechas españolas, se vería andando el tiempo acusado de ser el causante de la tragedia en la que andamos metidos. ¡Vaya juerga!

¡Ah, amigo Gil! Si usted quiere el consejo de un viejo león que va ya para jubilado, pero que de vez en cuando aun se sacude la melena, no haga usted caso de dimes y diretes. Usted, que es joven y osado, vaya de cabeza al bulto, y no pierda el tiempo buscando celestinas en el generalato. Los militares, se lo digo por experiencia propia, nunca le darán nada. Cuando gobiernan, no tienen aún bastante para ellos. ¡Ríase usted de la fama de ansioso que tenía el partido radical! Pues esto del Ejército metido a redentor de pueblos, es una especie de partido radical mucho más radical en los procedimientos y en los beneficios.

¡Que cada palo aguante su vela, sí! Pero, por Dios, amigo Gil: no hable usted de procesos. Este es un mote que sólo de verlo escrito me remueve las tripas. Se empieza hablando de procesos a la ligera, y uno acaba viéndose empapelado de veras.

Usted haga bondad y en el primer gobierno radical le reserva una cartera y un reloj. Su afmo. amigo, compañero y colega.

ALEJANDRO, ex-mano.»

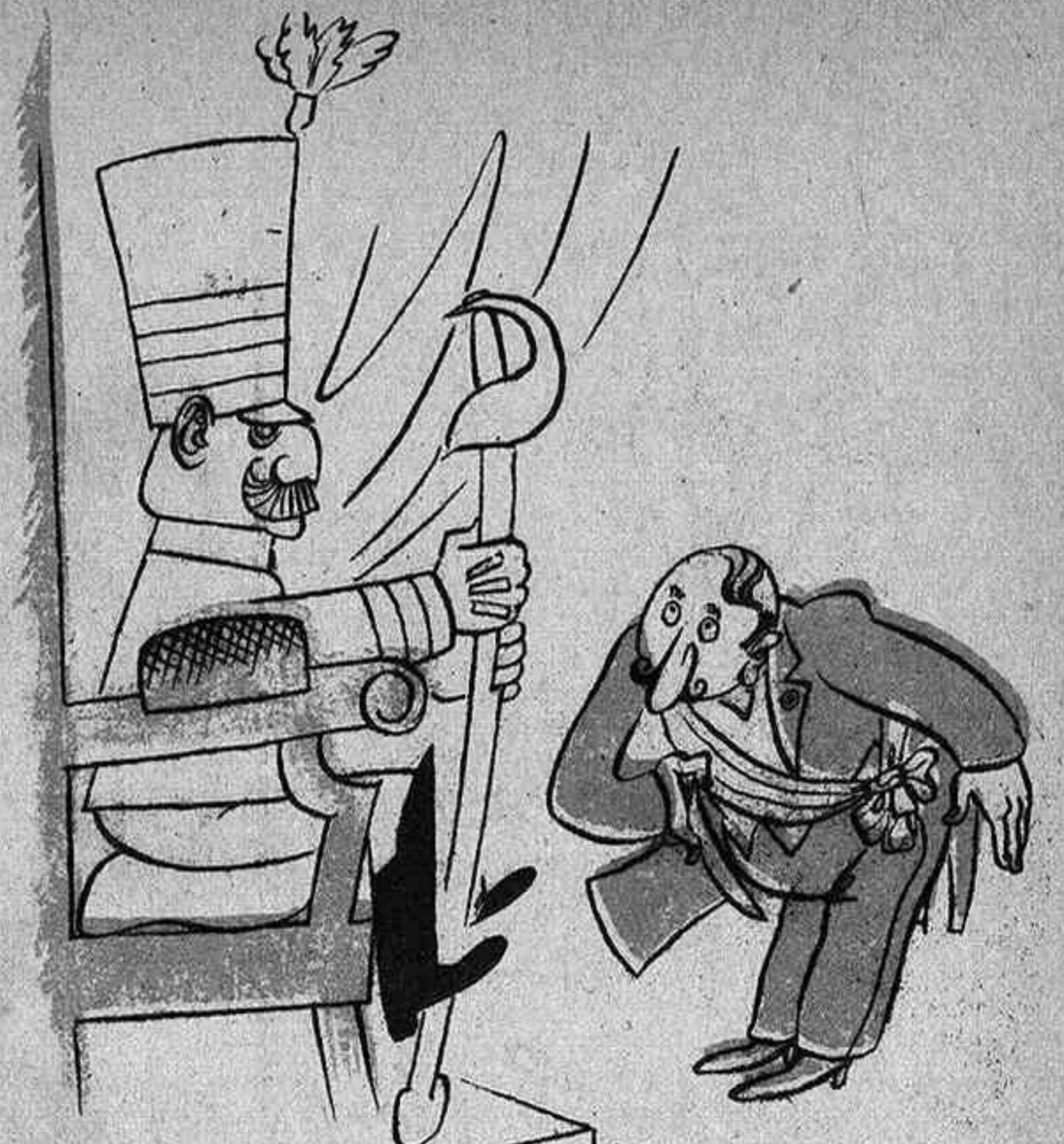

—Si no guanyes l'ofego.
—No... no caldrà que us molesteu.

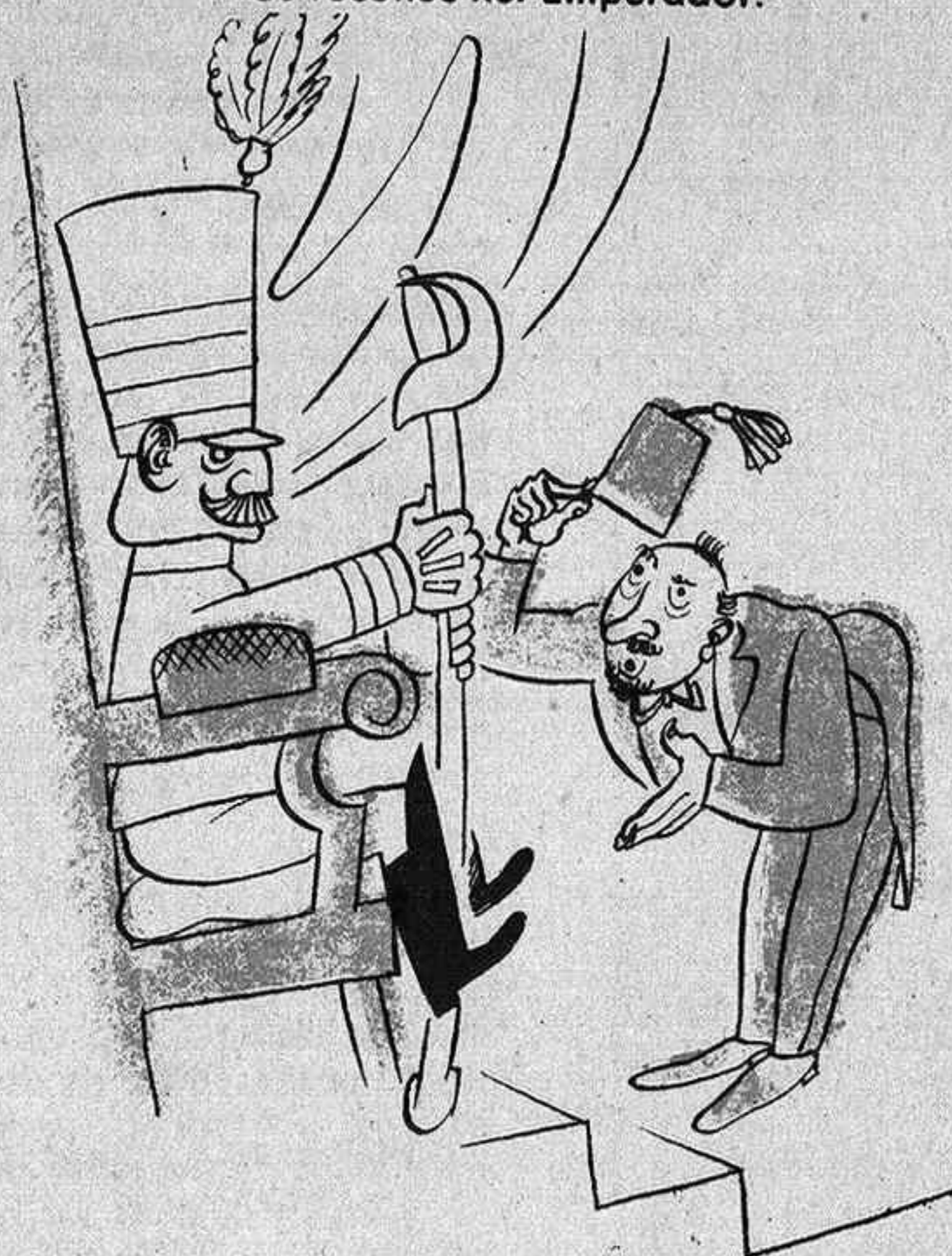
(Dibuix de Porta)

-Us reconec Rei Emperador.

- Us reconec Rei Emperador.

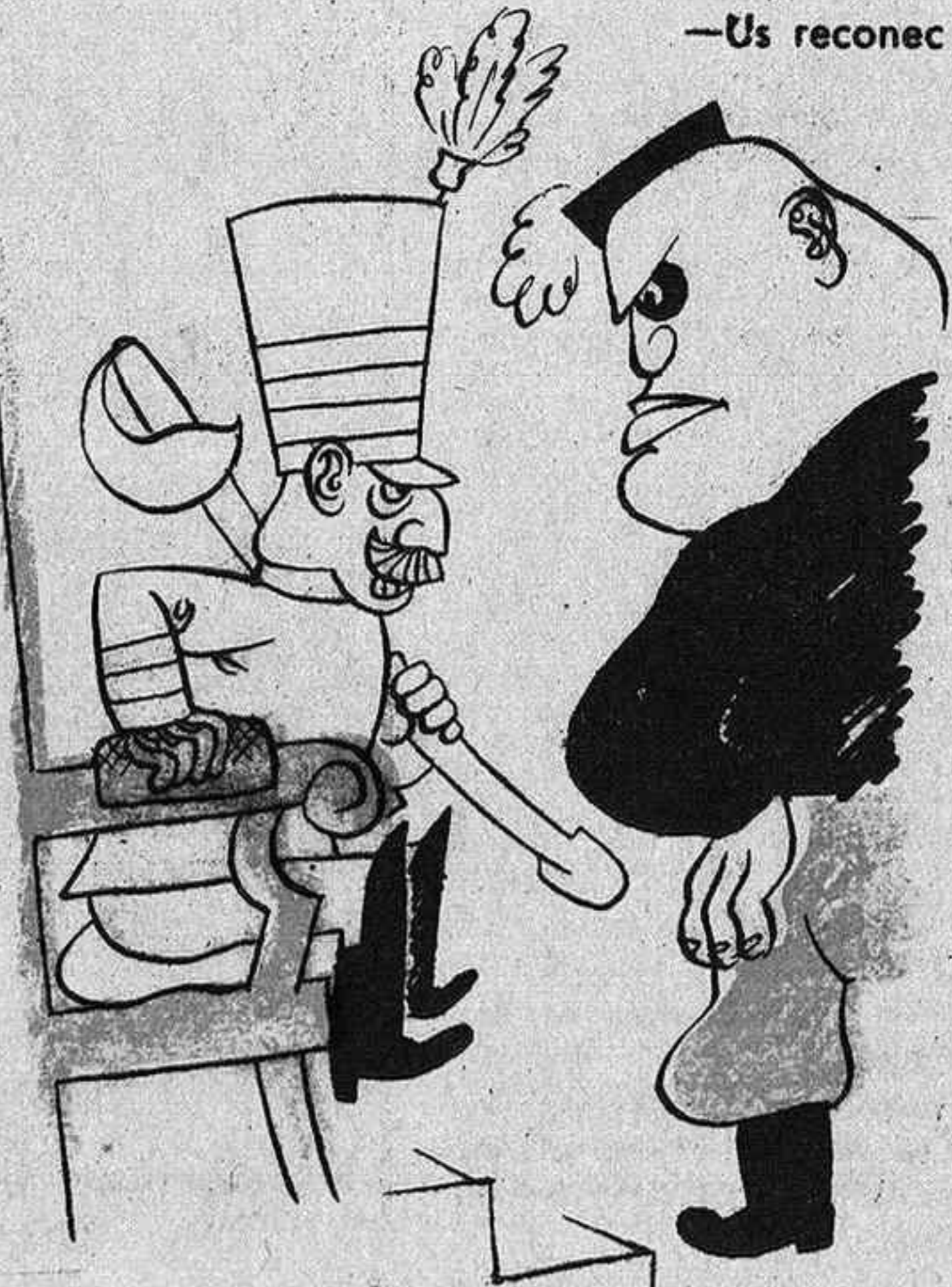
-Us reconec Rei Emperador.

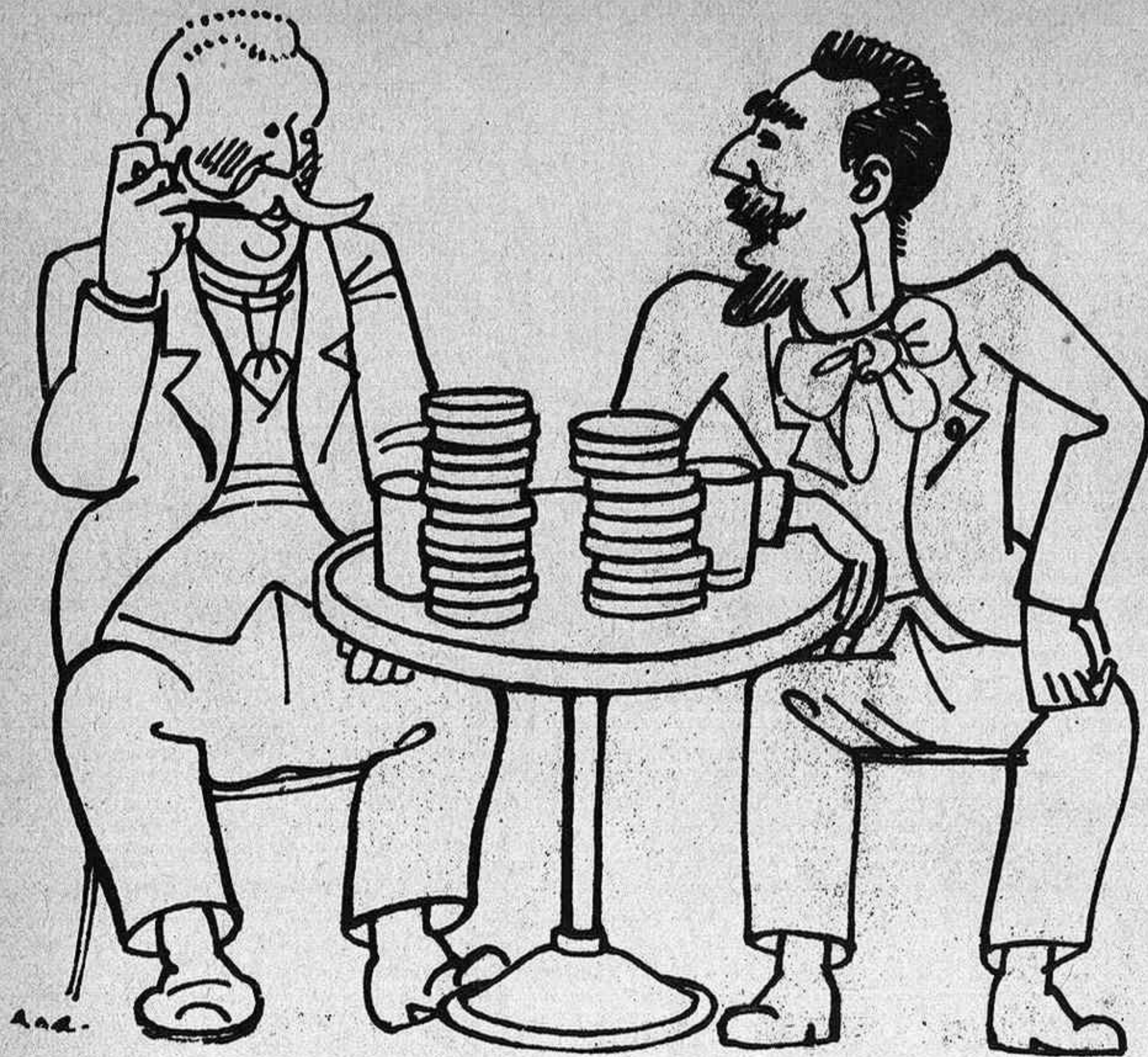
-Us reconec Rei Emperador.

-Us reconec Rei Emperador.

-I bé, ara que ja m'ha reconegut tothom perquè no em reconeixes tú també?

—Daladier té plens poders.
—Sí, però el poble en té els poders plens.

(Dibuix d'Apo)

Do-nem co-lò-nies a A-le-ma-nya!

Conferència-comèdia sintètica

El decorat representa una sala de senyors, molt indicada per a tenirhi lloc, naturalment, la Conferència Mundial per al Repartiment de Colònies i de Matèries Primes.

Els conferenciants són el bo i millor de cada país. Podem suposar que Anglaterra hi ha enviat el senyor Chamberlain i el seu paraigués (que no parla); França, el senyor Daladier, Itàlia el senyor Mussolini, Alemanya el senyor Hitler, etc., etc. Hi han, entre aquests, etc., etc., els representants d'altres cinquanta països, els noms dels quals sentim no recordar.

Quan s'aixeca el teló, la discussió està en un dels seus punts més àlgids. Deu ésser per això, pels crits i els cops de puny damunt la taula, que no se senten tocar les dotze, aquelles dotze campanades que fan tan bonic en els començaments d'acte.

Chamberlain.—Penso, senyors, en què tots estarem d'acord que cal donar colònies a Alemanya.

Tots unànimement.—Sí, sí!

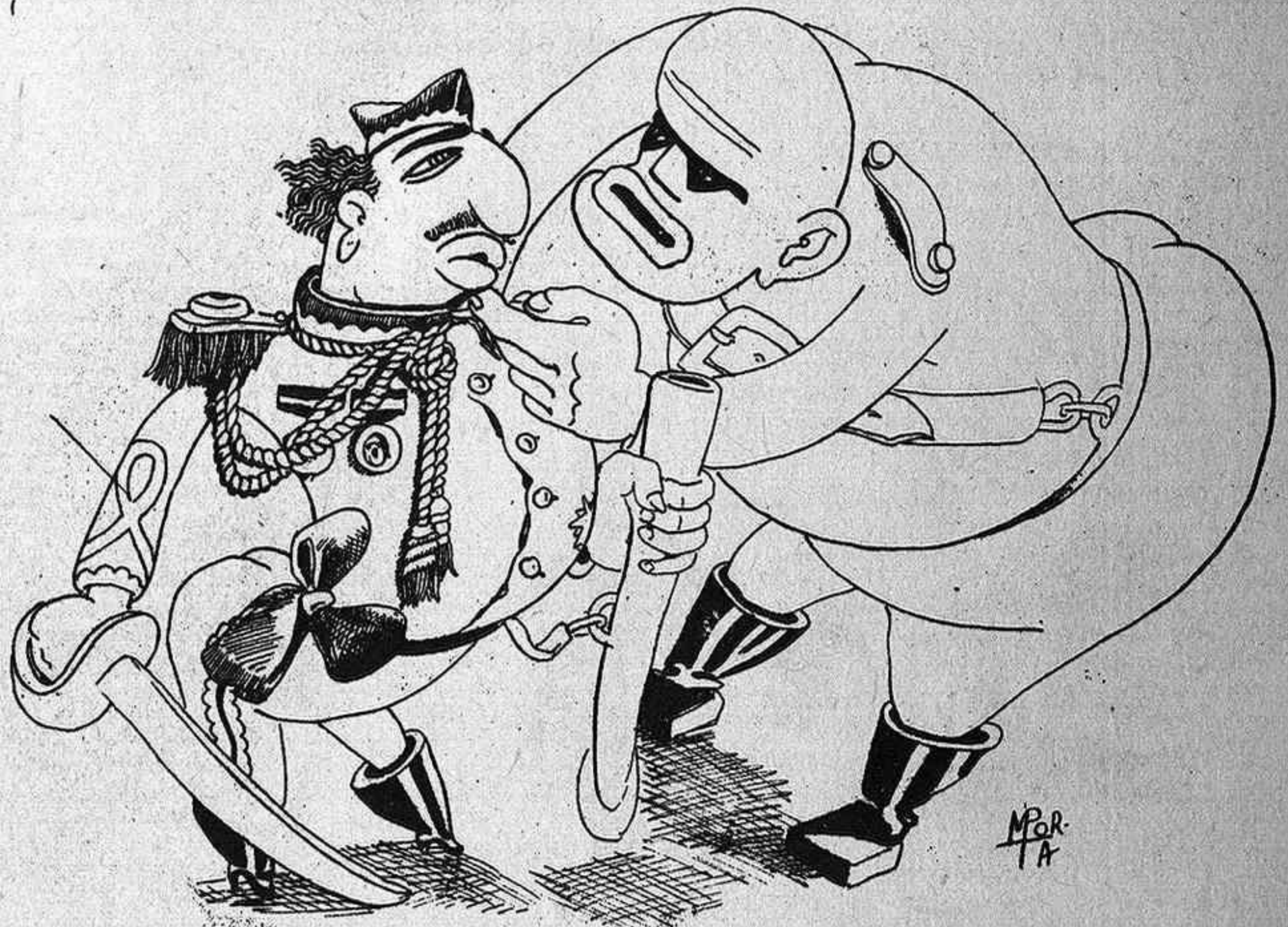
Chamberlain.—La pau ho exigeix, i nosaltres ens hem de doblegar a les exigències de la Pau.

Una nació que fa brometa.—No es diu Pau, sinó Adolf (Rialles).

Un delegat sud-americà que presideix.—Senyors: un xic de serietat. Em veuré obligat a expulsar els interruptors... si són nacions petites i sense avions, epl

Daladier.—M'adhereixo a la política forta de la presidència.

El President.—«Merci, mon ami...»

—El posar en vigor el pacte amb Anglaterra et sap greu?
—No, el pacte no; però el vigor el necessito per mi.

(Dibuix de Porta)

Daladier.—«Je vous décore avec la Légion». (Bravos a tota la sala.)

Chamberlain.—Prosegueixo el meu discurs. No hi poden haver nacions insatisfetes...

Cor de nacions.—Noooo!

Chamberlain.—Rectifico: no hi poden haver grans nacions insatisfetes. (Desencís general.) A cadascú li hem de donar el que sigui seu... i si no en té prou, hem d'afegir-hi una mica del dels altres.

Delegat belga.—Del de tots.

Chamberlain.—He dit «dels altres». Alemanya necessita matèries primes. Esteu d'acord en donar-li matèries primes?

Cor de nacions.—Sííí!

Chamberlain (adreçant-se a Hitler).—Ja veieu, que tots estan d'acord en donar-vos colònies i matèries primes (Recull la cartera i el paraigués.) Ara, em perdonaran. He d'agafar l'avió, car mistress Chamberlain posa el sopar a taula a les set i no pot sofrir que faci tard. Us deixo l'encàrrec de donar colònies a Alemanya. «Good night».

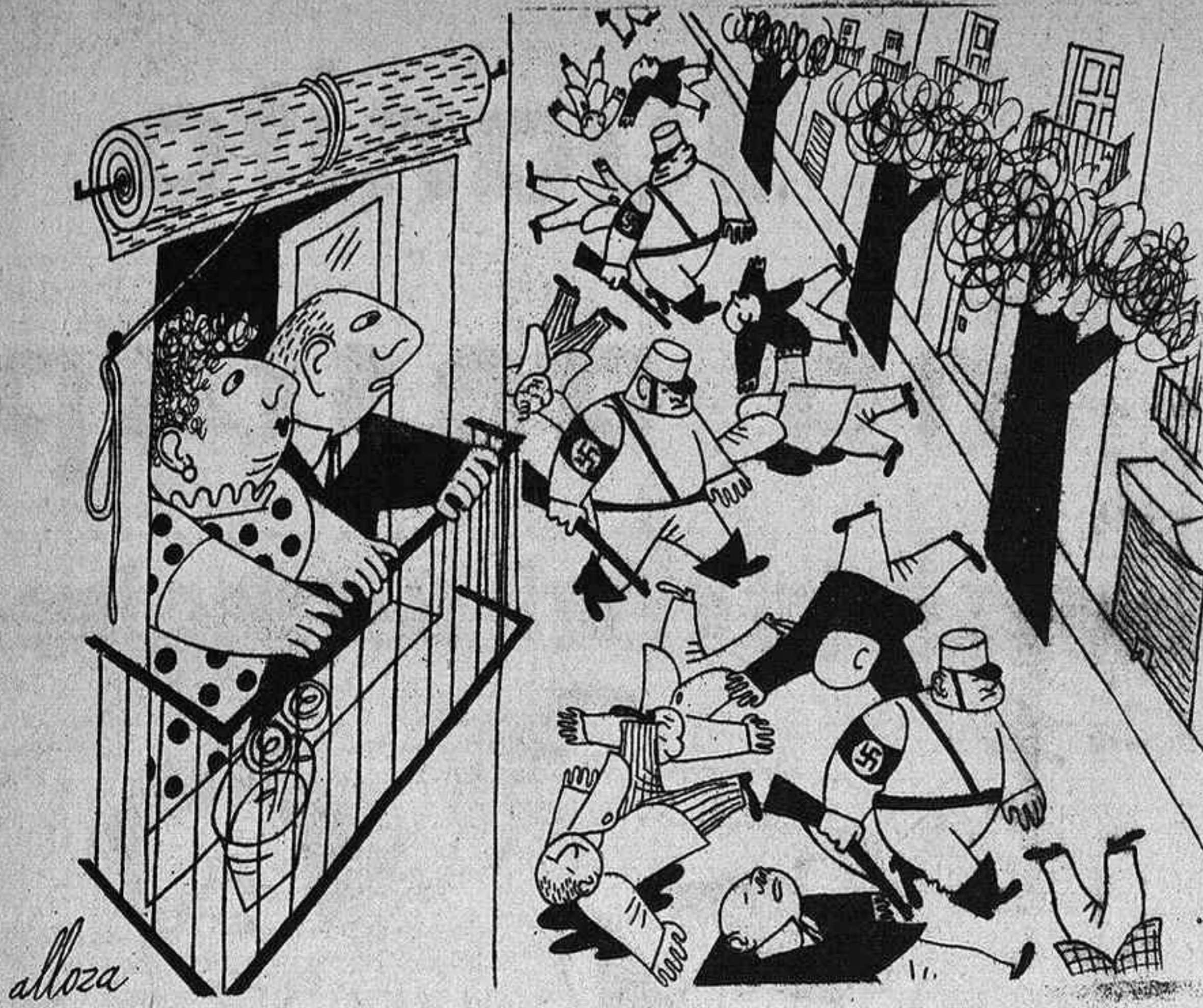
(Chamberlain surt de la sala enmig de les aclamacions de l'assemblea. Alguns delegats aprofiten l'ovació per a amar-se'n també ells.)

El President.—Té la paraula el senyor Daladier.

Daladier.—«Messiedam»: No puc menys que rendir homenatge al coratge del senyor Chamberlain, que porta el seu amor a la pau fins al punt d'exposar-se a una renyina conjugal. Jo he de subscriure totalment les seves paraules. No podem tenir una gran nació com Alemanya en aquest estat d'insatisfacció. Li hem de donar colònies.

L'assemblea, unànimement.—Doneu-li colònies!

Daladier.—Imperi sense colònies, és imperi perdut. El respecte, l'amor que ens mereix el gran poble alemany, m'obliga a reclamar enèrgicament que li siguin tornades les colònies. Sé que parlo de sacrificis, però la pau demana sacrificis. Espero que tots complireu el vostre deure. Jo em veig obligat a tornar ràpidament a París, car vaig deixar el meu ministre de Finances, en Raynaud, fent decrets llei, i he de córrer a deturar-lo, doncs ja acaba de publicar el 72.323, que fa refe-

alloza

REPRESSIO NAZI

—Encara quedaven jueus a Alemanya?
—No, però a la millor tots aquests ho eren.

(Atribució d'Alloza)

rència a l'impost especial sobre les cues dels gossos. «Adieu, les gars de la marines».

(Daladier és acomiadat amb una ovació imponent. Se senten crits de «Ça, ça c'est Paris». Molts delegats aprofiten el tumulte per a marxar, oblidant-se amb les empentes de pagar al guarda-roba.)

El President.—Si vol fer ús de la paraula el senyor Mussolini...

Mussolini.—Brrrrrr! Jo parlo poc. Sóc home d'accions. Però tinc dret a parlar perquè m'he conquistat un imperi, com aquell qui es fa una casa pels diumenges. No puc tolerar que un company d'eix com Alemanya no tingui colònies. Hem de donar colònies a Alemanya! Hem de donar colònies a Alemanya!

(Els delegats repeteixen tres vegades el crit de Mussolini. Aquest aixeca el braç.)

El porter, al defora.—Taxi!

Mussolini.—Calla, ase! Que no ho veus que saludo per anar-me'n? (A l'assemblea.) Quedem en què donareu colònies a Alemanya, no?

Tots.—Síiiii!

Mussolini.—«Addio!»

(L'orquestra toca el «Ritorna vincitore» i el duce surt seguit de quinze o vint Estats satèl·lits.)

El President.—Té la paraula el representant de Bèlgica.

El representant belga.—Jo no puc fer sinó adherir-me en tot i per tot a allò manifestat pels qui m'han precedit en la paraula. Hem de donar colònies a Alemanya.

El representant portuguès.—Demano per parlar.

El President.—Podeu fer-ho.

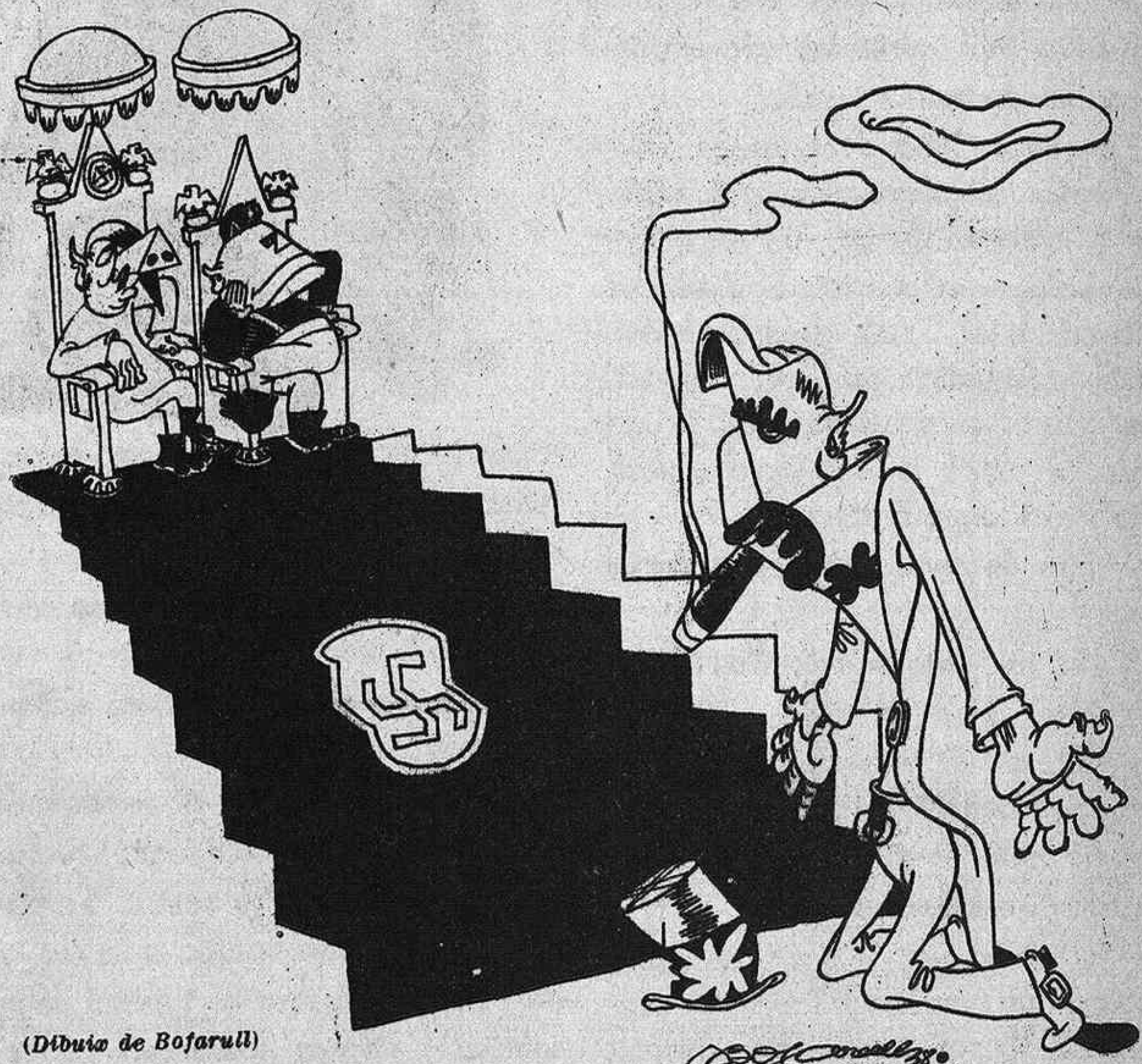
El representant portuguès.—Simplement, per a dir que hi estic d'acord. Hem de donar colònies a Alemanya.

Una veu del fons del saló.—«Inago polo li noye masuka».

El President.—Què dieu, mestre?

Un intèrpret.—Es el representant del Japó que també creu que cal donar colònies a Alemanya. Després, diu que té tard i que se'n va, doncs abans no es faci fosc ha d'invadir tres noves províncies xineses.

(Fent gran soroll d'esperons, el representant japonès abandona la sala.)

(Dibuio de Bofarull)

Chamberlain.—Cent diputats conservadors aproven la política d'Eden.
Els.—Ningú no és profeta a la seva terra.

L'han seguit els delegats belga i portuguès.)

El President.—Dóna bo constatar una unanimitat tan absoluta. Es innecessari que l'assemblea continuï deliberant. Tots estem d'acord en què cal donar colònies a Alemanya, no? (En donar una mirada a la sala, veu que aquesta ja és del tot buida. Aleshores, recull la cartera i es dirigeix cap a la porta.) Quedem, no?, en què cal donar colònies a Alemanya... (Desapareix.)

(La sala ha quedat buida. Gairebé buida, car Hitler no s'ha mogut de lloc. Enravenat, greu, medita. Millor dit: dorm.)

El conserge, s'acosta a Hitler.—Eh, senyor Hitler! Que anem a tancar.. Tothom ha quedat en què us havien de donar colònies... i tothom se les ha «pirat»! Ja us dic jo! Potser sí que es creuen que us les he de donar jo les colònies, amb el meu sou de mil dos cents francs mensuals...

Hitler (badalla).—Ah!

El conserge.—Ja els heu sentit!

Hitler.—No els he sentit de res, perquè m'he passat tota la sessió dormint.

El conserge.—Tots estaven d'acord en donar-vos colònies, però només de «boquilla». Us han deixat sol amb mi. Amb l'únic que no té colònies!

Hitler.—No et preocupis, perquè penso prendre'm les que em semblin. T'invito a dinar.

El conserge.—Agraït... però un servidor és jueu.

Hitler.—Llàstima! Retiro la invitació. Seria molt mal vist que dinés amb un jueu.

El conserge.—Si li he de fer un favor, persegueixi'm.

Hitler, (es ruboritza).—I ara! En públic? Calla, calla!...

(TELO)

"Les quatorze points du Dr. Négrin sont une liquidation honteuse de la Constitution de la République"

El Juanito Casanoves se'ns ha destapat a Perpinyà

"Si no ho he dit com a President del Parlament de Catalunya no és pas per culpa meva, és perquè me n'han tret"

El gest del Sr. Casanoves és jutjat a París com una imprudència temerària, donada la proximitat de Perpinyà a la frontera

—He bé mossiú Juanito, vos l'heu feta ben buna avegues ses declaracions que vos haveu fetes. Tutta la terra catalana e lo Russillon en van plens.

—Sí; potser n'han fet una mica massa; la meua intenció era més aviat una altra—li contestà el senyor Casanoves un cop hagué begut el primer zarrup de vermuth-cassis que el cambrer acabava de servir-li a la terrassa de Lo Pardal, la famosa societat de Perpinyà.

—Ah, sí; quella altra intenció?—preguntà el cambrer, sollicit.

—Que fessin un altre efecte; però he estat mal comprès; sóc un incomprès de tota la vida.

El senyor Casanoves, en dir això, es tregué el mocador que li sortia de la butxaca del pit, un gran mocador de seda blanca, el lligà per una punta al bastó, aixecà aquest, es mig embolicà amb el mocador, prengué un escuradents, amb la mà dreta el clavà a una oliva i posà una cara de sofriment.

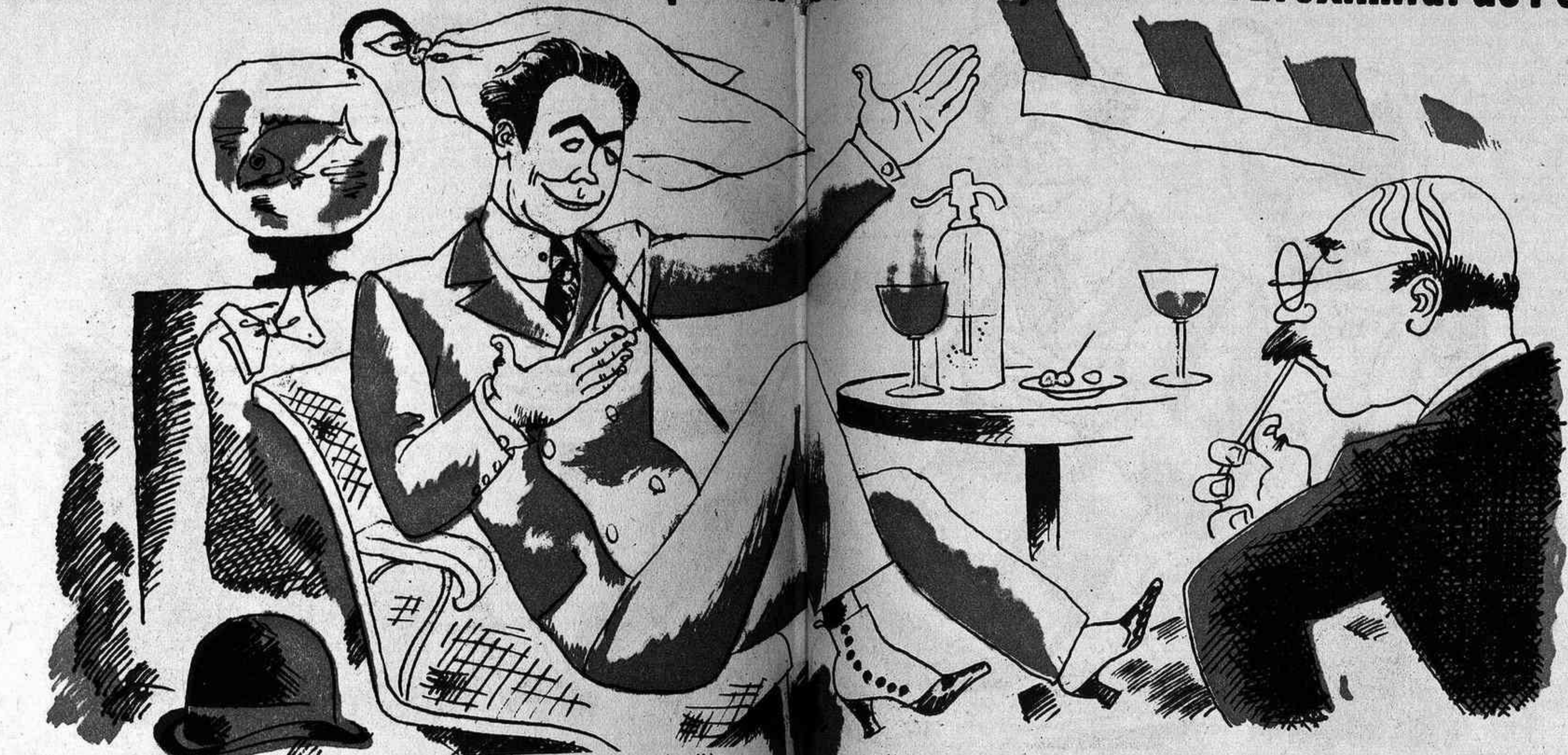
—Què és açò? que poseu drapó blanc?

—No ho veieu? Sóc En Casanova!

—Mè, no el van blesar a Barcelona a aquell héros?

—Sí; però a mi m'han ferit a la butxaca i als sentiments.

—Si esteu mal ferit de la bursa petètra que paguéssiu la vostra consumació. No pas per descunfiança Mussiú Juanito, pero els affairs són els affairs i ja em perdonarà. Però voleu dir que lo Casanova posava

drapó blanc? Em pensava que es defenia a lo baluard i amb lo drapó de Santa Eulàlia!

—Ja, ja; jo em defenso com puc i amb la bandera que puc.

—Però per què no anàveu a Barcelona a defensar-vos?

—Voleu callar? Que no sabeu que tiren bombes? Allà jo m'havia de sacrificar vivint al Parlament! I imagineu si cau una bomba a la gàbia dels lleons i en surt un i nyac! se'm menja? I encara, fossin els lleons, que ja sabeu que Tartarín no els va témer mai. Però hi ha tigrés!!!

—Pécairel!—féu el cambrer esve-

rat—. I no ho han comprès això, allà baix?

—Allà Allà! Ja, ja! Allà fan la guerra i parlen malament de la gent. Que si jo anava pels escenaris, que pels cabarets, que si em feia amb senyores... Com si ací a Lo Pardal no tinguessin...

—Calleu, calleu, per favor, mussiú Juanito, que això és un secret i ací es fa amb molta discreció.

—Però és que allà a baix, ja des de la proclamació de la República, que havíem fet la revolució en aquest sentit. Ja ho va dir En Castmir Giralt a l'Ajuntament en una sessió memorable, que els homes

públics havien d'amar pels cabarets perquè formen els homes, els fan més comprensius i els posen en contacte amb el poble. Es que vos altres, quan vareu fer la Revolució anomenada francesa, us hi miràveu gaire? Doncs jo sóc igual.

—Sí, ja sé, ja sé que vos sou l'heretge de Danton.

—Ah! Ja veig que llegiu la Història, vos.

—A estunes perdudes, és clar. Però Danton, les coses que tenia per dir, les deia a París.

—Ja veieu, doncs, que jo sóc més valent que ell, que baixo a dir-les més a prop de la frontera espanyo-

la. Si per dir-les a París a ell el van ren guillotinar...

—Doncs per què no les dèieu a Barcelona, al vostre Parlament, quan hi teníeu autoritat?

—Psé; aleshores no hi vaig atinar. I si no ho he dit com a President del Parlament no és més que per la desconsideració que el Parlament ha tingut amb mi nomenant un altre president. No crida això venjança?

—I per què parla «L'Indépendant» en el títol dels catorze punts au lieu dels tretze?

—Es per consideració a mi, que sóc el punt catorzè: com que, fetes

per un simple particular no tenen cap transcendència—digué modestament.

—Sí, sí; sense cap transcendència! Que no heu llegit els jurnals de Barcelona?

—Ah, sí? En parlen? Ah! Ho veieu?

I el cap del senyor Casanoves tornà a agafar aquell aire de testa de Danton municipal que tants d'èxits femenins li ha proporcionat en la seva vida, d'un glop s'empassà heroicament quatre olives amb anxoia com si fossin quatre bales al cap i es begué el calze de vermuth-cassis fins a les hèlices.

I quan s'hagué executat, un cop pagada la consumació, l'illustre cadàver vivent preguntà, insinuant, al cambrer:

—Que no teniu per ací cap *petite femme*? Perquè, tot i ésser mort, sento encara en mi un ideal que belluga.

★

Mentrestant, al cafè de la Rotonde de París els emigrants comentaven les declaracions:

—Aquest Juanito, quin imprudent!—deia el Víctor Hurtado—. Mira que baixar fins a Perpinyà per a dir aquestes coses! Són ganes que t'agafin per comprès a les lleses!

—No m'hi facis pensar!—comentà esgarriat Amadeu.

—Realmente, ezo no se dice ni desde París! Pa ezo se va uno a Lille, que está al otro extremo, o a Kehl!—comentà ei senyor Alcalá-Zamora.

CRONICA DIPLOMATICA

Una conspiració internacional contra "L'Esquella"
Mr. Chamberlain s'ha nacionalitzat baturro :: Itàlia se sent
amenaçada per França :: La biologia, els jueus i les mosques

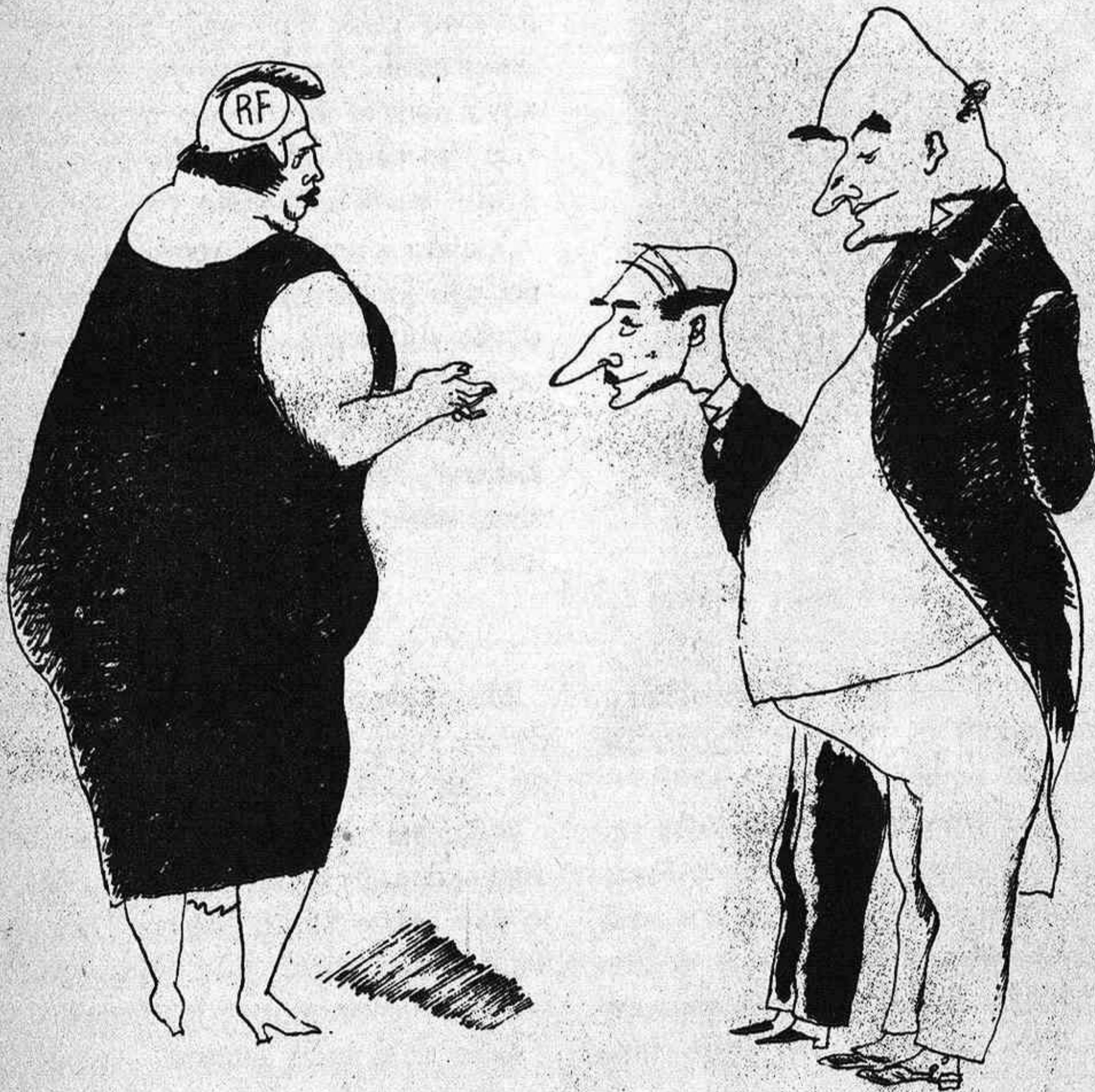
Altres cops els homes d'Estat d'Europa posen l'ESQUELLA en una situació de les més difícils. Comença d'esdevenir intolerable que sempre sigui entre el dia que hem de tirar la carta de l'original d'aquesta crònica al correu i el de la sortida del número, els homes d'Estat hagin disposat algun esdeveniment important. Així és, simplement, una conspiració contra el nostre setmanari que els nostres lectors ens han d'ajudar a vèncer amb la seva bona voluntat de sempre. No els demanem pas grans sacrificis, però sí un sacrifici més: que s'accontentin amb el que els diem, que és l'únic que els podem dir, i no ens escriguin tantes cartes, que no podem contestar, en demanda d'informació.

La mala passada que es prepara aquest cop a l'ESQUELLA és la reunió dels altres quatre a París, que a hores de llegir això ja hauran fet la seva, i que els nostres lectors sabran més que no pas nosaltres, perquè hau-

ran pogut llegir-ho al diari, cosa que nosaltres no podem fer. És inútil, doncs, que especulem sobre el que s'hi tractarà, que no serà res de bo.

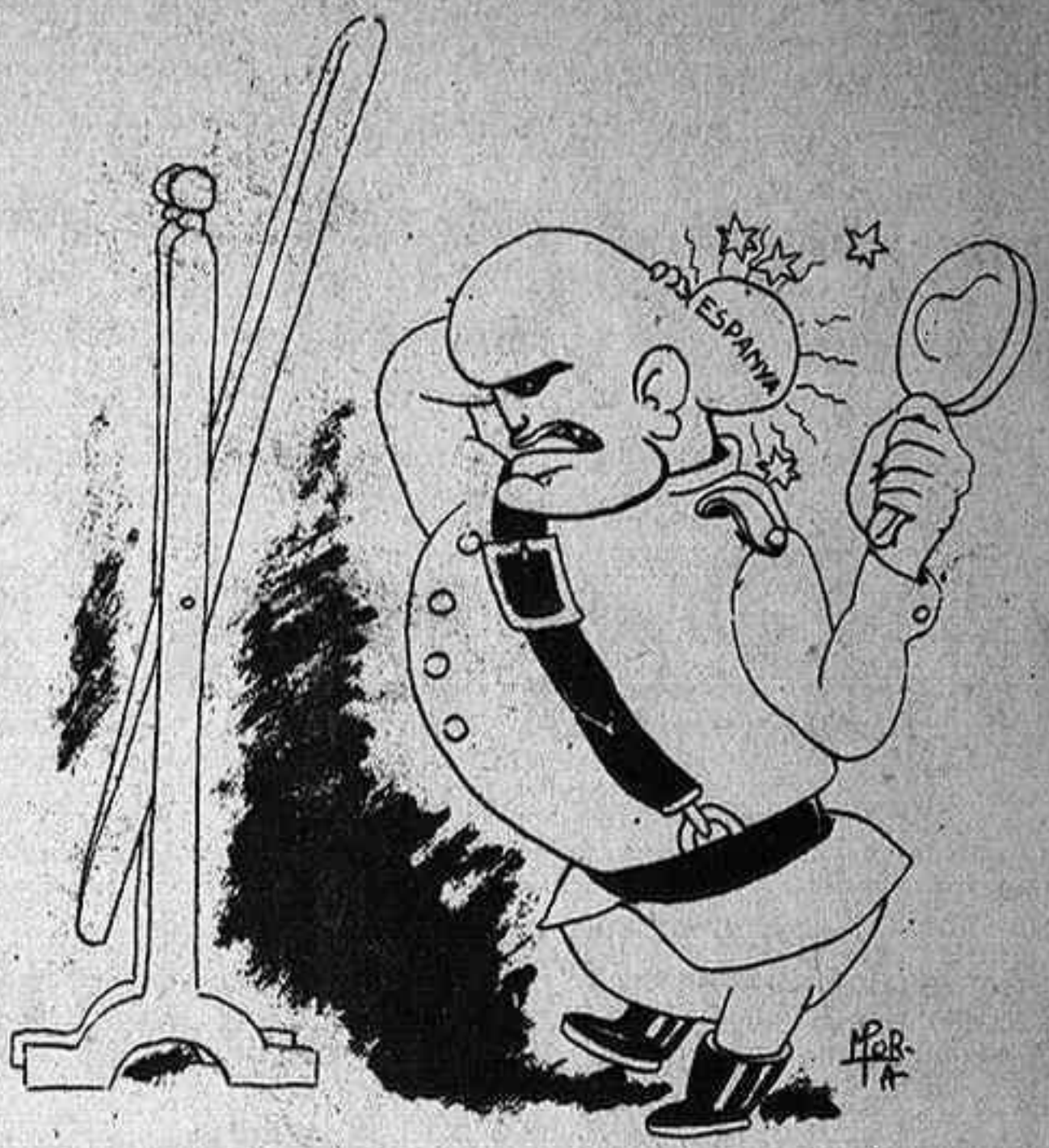
Mister Chamberlain sembla que va a cercar a París noves ovacions, record d'aquelles a M. Daladier del 30 de setembre, per poder, simplement, afirmar-se en el poder i dir al poble anglès: ja pots anar guanyant eleccions, que mentre els francesos m'aplaudeixin, jo no abandonaré el Govern a Anglaterra. Això ho diu, és clar, en anglès, però després continuarà en aragonès: Chufra, chufra, que como no te apartes tú...!

Aquesta és una de les novetats de la política anglesa: el Govern vinga perdre eleccions, el poble vinga girar-se-li d'esquena. Però com que agrada a Hitler i a Mussolini, no es pot pensar en un canvi. La marxa d'Alemanya cap a l'est, el "draug nach Osten", que no es refereix pas a les ostones com algú podria creure,

— Què em portareu de Londres?
 — Un collar i una cadena...
 — ...D'or
 — Ah!

(Dibuix de Narro)

EL GRANER DE L'IMPERI

— Redeu, i quin graner!

(Dibuix de Porto)

ha portat de retop una empenta cap a l'Oest.

Aquest nou sistema de portar la política dels pobles ha començat a donar els seus fruits lògics, que podrien resoldre tots els problemes internacionals. Hom tenia por, a les cancelleries, que l'acció dels totalitaris tendia a aïllar les democràcies. Res de més fals; és a l'inrevés, i ja els italians han fet veure la raó que els assisteix: no és pas Itàlia que, amb la possessió de les Balears, amenaça les rutes imperials de França, sinó França la que amb la possessió de Còrsega i el Marroc i, especialment amb la possessió de la costa mediterrània de França, amenaça les comunicacions entre Itàlia i les escoles de l'Espanya republicana.

Com també és Anglaterra la que amenaça les comunicacions entre Alemanya i el seu futur imperi colonial: Cal, doncs, ésser comprensius si no es volen provocar guerres que serien desastroses per a les democràcies, a les quals els països totalitaris estimen molt, però comprenen que ja han fet a tots. I s'ha d'ésser comprensiu del que comprenen els totalitaris.

Aquests, per exemple, comprenen perfectament que, segons les lleis biològiques, Anglaterra és un imperi oscil·lant i França una potència morta i ben morta. I això és fàcil de comprendre. França i Anglaterra volen la pau i com que només són els morts i els vells els que volen la pau... A més, diuen ells, a França hi ha molts jueus i a Anglaterra són els jueus els que manen. I els jueus són gent que no s'hi tornen.

Però els jueus, cal tenir-ho en compte, són un poble que tenen per déu Jeovah, anomenat el déu dels exercits. No sabem si ja l'han jubilat o què; però, si el reposéssim en el seu càrrec, què?

Es clar que Jeovah va dir als jueus que es retirava dels afers i va liquidar i dispersar el poble; però podria ésser que, gelós com era dels altres déus que de tant en tant s'adjudicaven els hebreus, ara, en veure que un

altre déu amb cara de tres anomenat Hitler li pren la feina, se li encenquessin les sangs i tornés a prendre el poder. Perquè és allò d'aquell noi que va anar amb la seva mare a una botiga i mentre la senyora feia veure que volia comprar, ell s'entretenia caçant mosques fins que el fill del botiguer se li va acostar, li va ventar pinya i li digué:

—Deixa en pau les meves mosques. Es que jo vaig a casa teva a caçar-te les que hi tens?

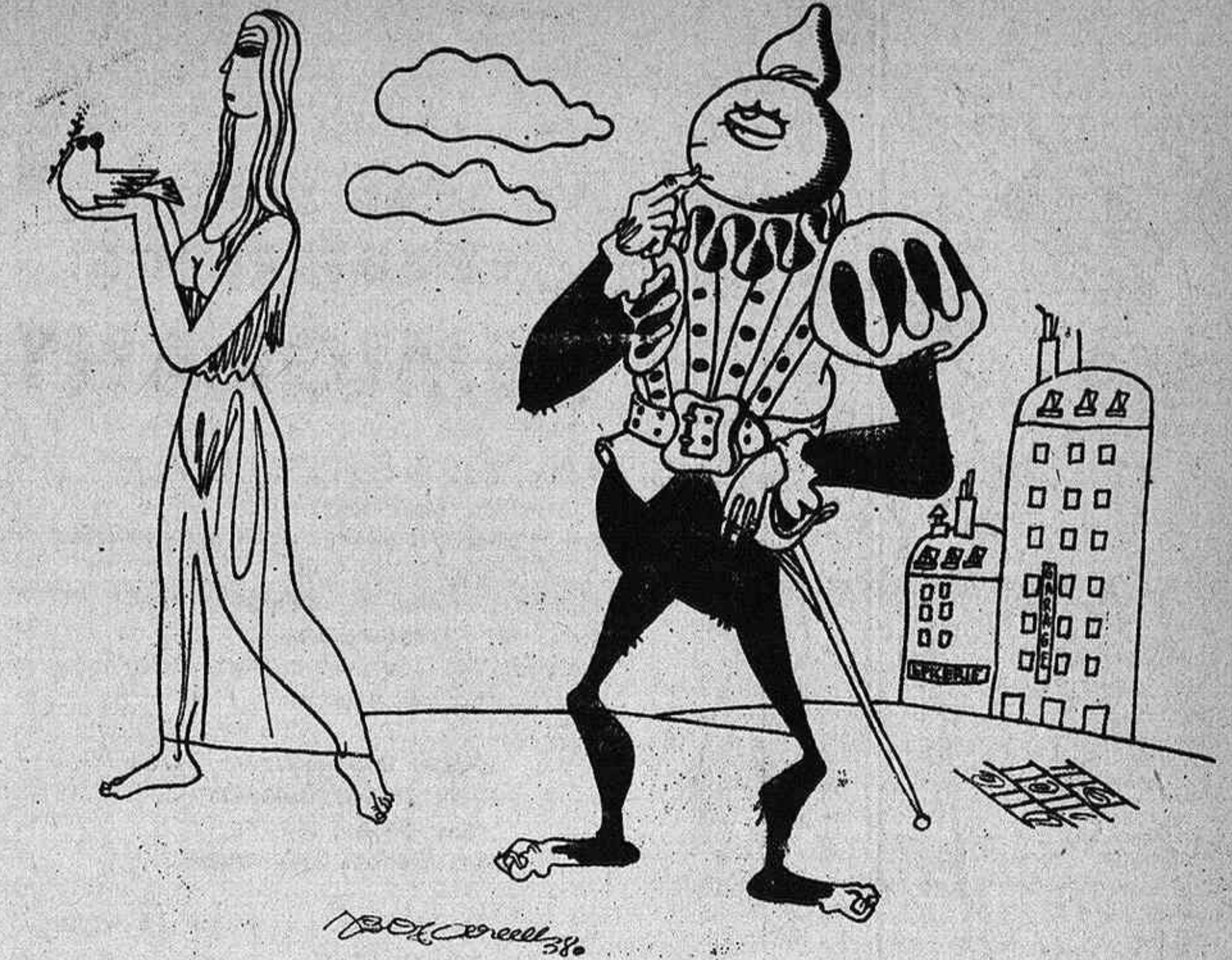
SAMUEL PICKWICK

LA «NEUTRALITAT» ESCANDINAVA

Les democràcies escandinaves són, fins ara, els Estats més civilitzats del món. Però ara tenen ja por del veïnatge alemany, perquè una poma podrida podreix totes les que hi estan en contacte. Perquè, com defensar-se sense tancar-se a casa? Com replegar-se sense cedir?

Així, el Govern d'Estocolm, que és socialista, no pot pas pensar en restringir la llibertat de premsa. I, no obstant, ha aconsellat als directors dels diaris suecs, fent una crida a llur patriotisme, d'evitar tota publicació que pugui molestar els dirigents del III Reich.

La major part ha acceptat aquesta consigna del silenci prudent. Però, con estranyar-se'n quan hom veu que en els més poderosos diaris dels EE. UU. el procés dels

LA PAU I DON JOAN

Casanoves—Està vist que estic condemnat a viure de les dones.

(Dibuix de Bojarull)

espies alemanys que omplen pàgines senceres, ja no apareix més que entre els «successos» i es liquida en dotze ratlles?

A Dinamarca les coses passen de manera diferent. No sembla pas que el Govern hagi fet pressió sobre els diaris. Se n'encarrega la legació alemanya per l'activitat del seu encarregat de premsa. En quant apareix una informació que aquest funcionari estranger jutja perjudicial o «tendenciosa», i més si es tracta d'un article de Mr. Churchill o de Mr. Duff Cooper, el diari imprudent rep avís que tota nova planxa portarà la rescissió de certs contractes de publicitat.

Al mateix temps, una perseverant campanya tendeix a convèncer els camperols danesos que s'arrisquen a perdre el mercat alemany per llurs mantegues i xarcuteria, si no són respectades certes condicions de «bon veïnatge».

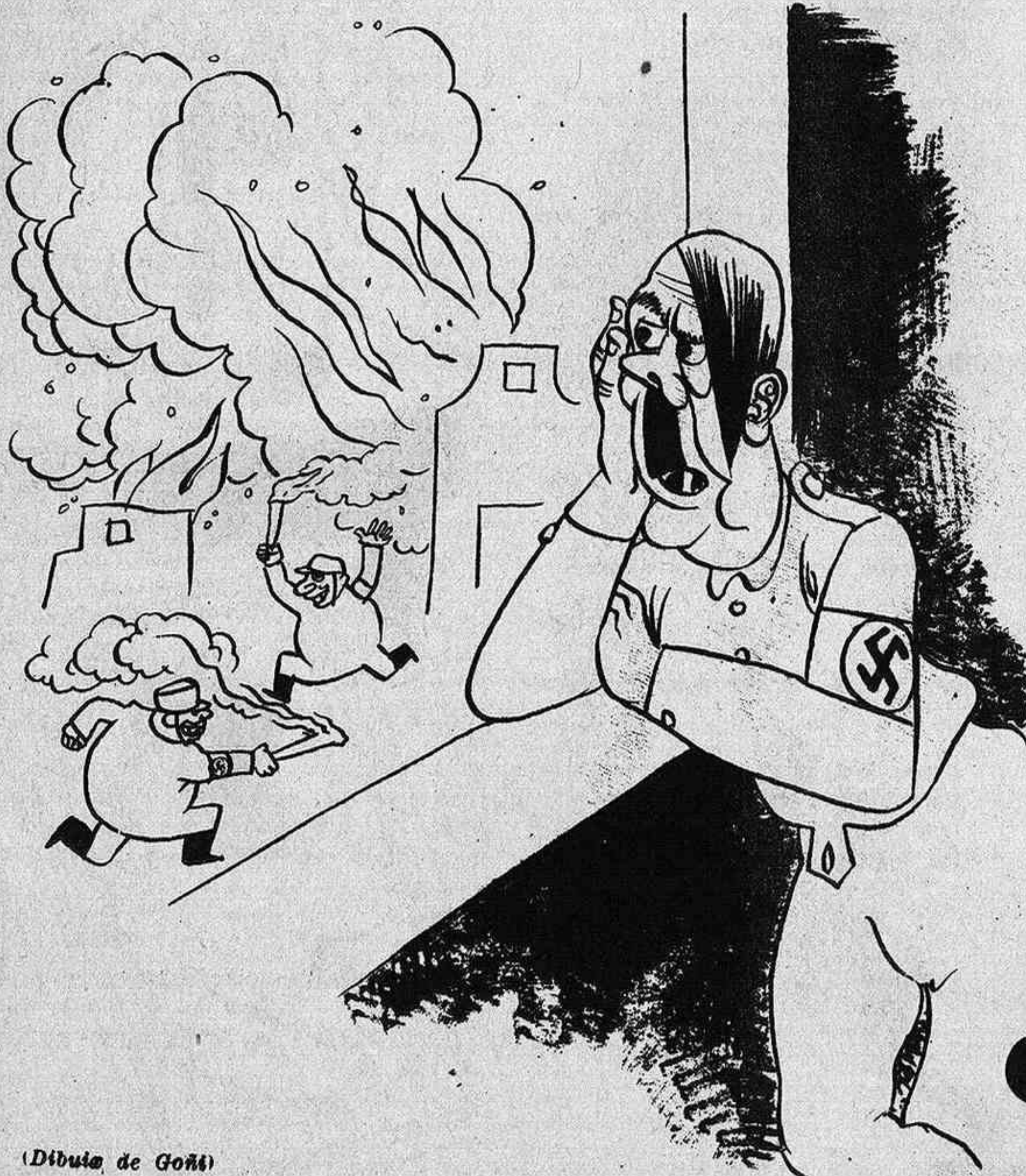
Fa un parell de setmanes un diari de Copenhaguen publicà *in extenso*, a través de l'Agència Reuter, els discursos de determinats membres de l'oposició ale Comuns. Se li exigiren excuses... i foren obtingudes.

★

A principis d'octubre el mariscal Goering, precedit de la seva anomenada i al voltant de la panxa un cinturó d'aurat —com aquell de què parla la «Illiada», que portava Venus—, arribà amb el seu yacht a les aigües daneses i desembarcà a Elsínor. Es tractava d'un viatge no oficial, un petit creuer de repòs després de les fatigues de Godésberg i de Munic. L'alcalde socialista d'Elsínor podia, ell també, descansar a l'alcaldia. Però cregué millor presentar-se a la coberta del yacht. El mariscal convidà a dinar aquest feroc marxista i a la salut de les bones relacions entre els dos països es destaparen unes quantes botelles de xampany autàquic.

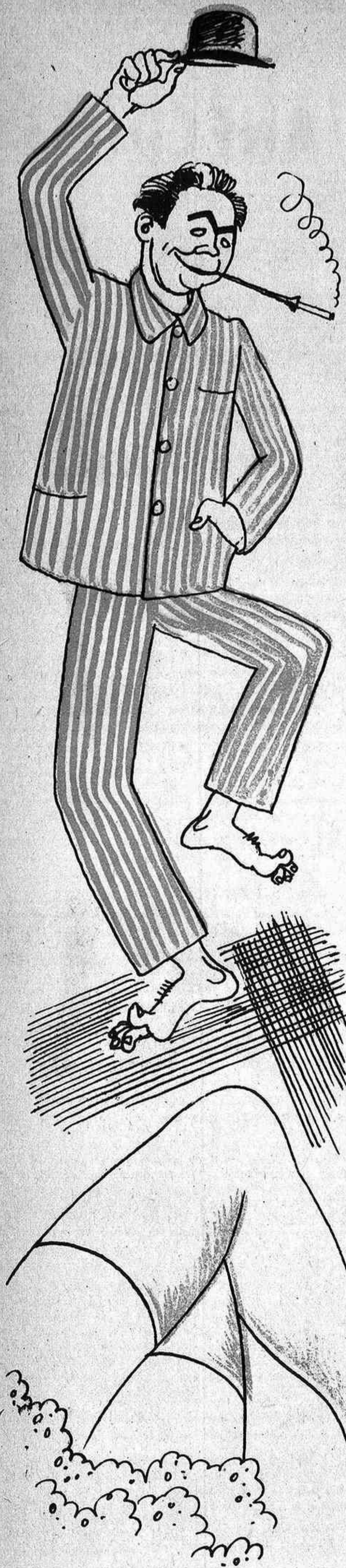
★

França té també una frontera amb Alemanya; Lord Baldwin digué que la frontera d'Anglaterra començava al Rin. No trigarem gaire a veure aquesta mena de bones relacions establertes a base dels mateixos procediments.

(Dibuix de Goñi)

—No sé si fóra millor prohibir als jueus que fossin alemanys o prohibir als alemanys que siguin jueus.

ESQUELLINCS L'EMIGRANT

Adéu, adéu, breçol de ma infantesa,
ja t'ho faràs;
per a esquivar bé els cops d'una contesa
sóc tot un as!
Camps i ciutats, si l'enemic ataca,
lluiteu, lluiteu;
veure-ho de lluny, les mans a la butxaca,
ai, no té preu!

**Dolça llunyaia
dels bèllics destrets!
Que pesqui ma tia
les bombes i els trets!**

Oh bell París, ni que es vegin Larocques,
ton cel tapat
és molt més sa que el que cobreix les roques
del Montserrat.
Adéu, adéu, ciutat de Barcelona,
que els bombardelgs
no són gens bons per a passar l'estona
ni fer safreig.

**Dolça llunyaia
dels bèllics destrets!
Que pesqui ma tia
les bombes i els trets!**

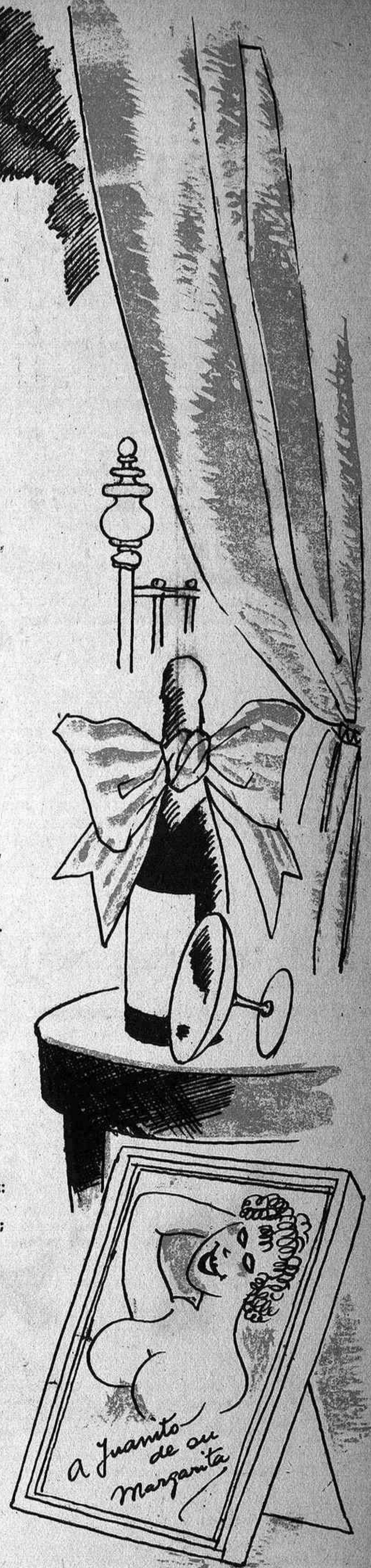
Ja parlo prou, si és que algú m'hi convida,
des del meu toll;
pro, a part d'això, la meva dolça vida
no vol soroll.
Adéu, germans—germans d'uns altres dies.
Ja trobaré
força parents, sobretot força ties
a l'estranger.

**Dolça llunyaia
dels bèllics destrets!
Que pesqui ma tia
les bombes i els trets!**

Adéu, adéu, oh terra catalana!
Ja tornaré
quan tot, tranquil, torni a tenir la ufana
del viure bé.
Es el mal temps només que me'n desterra:
jo sóc tan fi
que he de mirar des de ben lluny la guerra;
no sé patir!

**Dolça llunyaia
dels bèllics destrets!
Que pesqui ma tia
les bombes i els trets!**

HORTENSI

JOCHS FLORALS DE L'HUMOR

EL NOSTRE CONCURS D'ANECDOTES

DEL FRONT

Voleu vendre més vi?

8.è Premi

En nu poblet proper al front uns soldats descansen. A la taverna un grup de lluitadors parlen del front i de la reraguarda tot bevent uns gots de vi. De sobte un d'ells crida el taverner i li diu:

—Escolteu, mestre. Voleu que us digui la manera de vendre el doble de vi?

—Ja ho crec! Què haig de fer?

—Es molt senzill: acabar d'emplenar els gots.

FRANCESC REUS

En un hospital faciós

9.è Premi

L'escena a l'Hospital de Melilla. Hi ha gran quantitat de malalts i el metge, que no té ganes de treballar, passa la visita sense quasi deturar-se davant dels llits.

—A ver tú, ¿qué tienes?

I quan el malalt es disposa a explicar-se, ja el matasans fa la mateixa pregunta a un altre i no el sent.

—Y a ti, ¿qué te duele?

L'ocupant del llit no respon.

—Debe ser idiota este que no contesta.

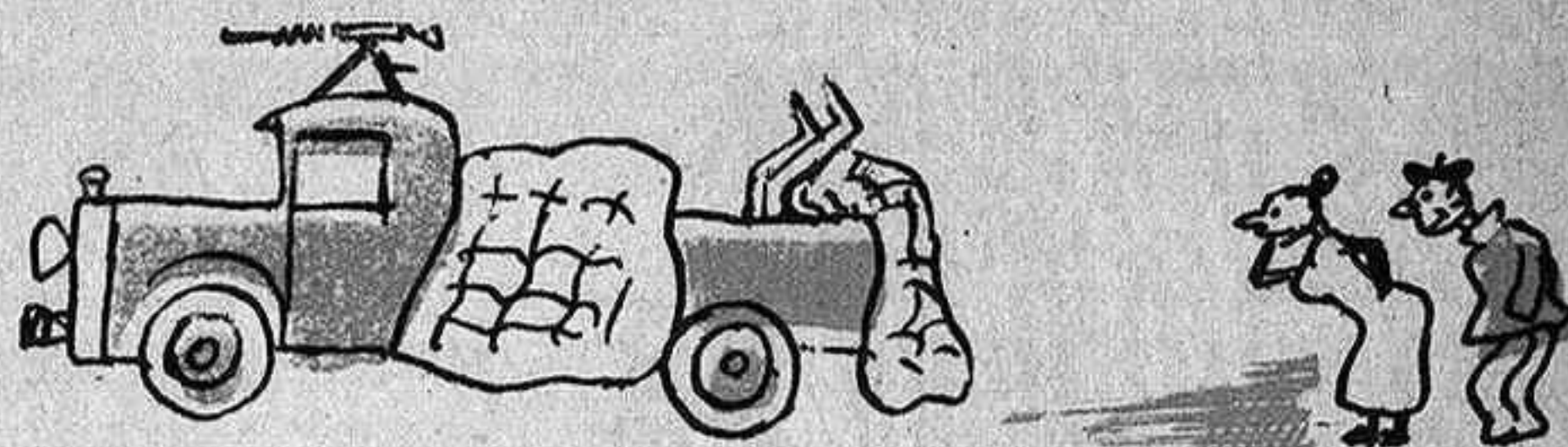
El suposat idiota era mort feia estona. Per això no va contestar com el metge es mereixia.

VICENÇ FABREGAT

DE LA RERAGUARDA

Quina pena, aquests xicots!

8.è Premi

Cotxes i cotxes requisats per a reprimir l'alçament, amb quasi tot l'abecedari pintat a diferents indrets. Primera hora del matí del 20 de juliol. Una cridòria enmig del silenci de l'hora, em va obligar arribar-me a la cantonada on un grup de ciutadans comentaven amb entusiasme la rendició d'un nucli rebel que s'havia fet fort en un convent. Prop del grup, tres cotxes parats amb els corresponents matalassos lligats al damunt.

—Levante usted el puño como yo—em va dir una bona dona a cau d'orella, volent-me fer un favor. Tenia el puny aixecat tan en l'aire, que l'espatlla oposada li feia un desnivell de pam i mig.

—No, dona, no, baixi'l vostè; no cal, ni li ha de passar res.

—Ay, no sé... no sé... ¿Usted cree? —i, baixan el braç, comentà: ¡Qué pena me dan estos muchachos—afegí, referint-se als del grup—. ¡No sé cómo pueden dormir encima de los coches!

J. M. B. CANALS

El salconduit

9.è Premi

Era en aquells inefables i eufòrics primers mesos de la revolució: encara no semblava que estiguéssim ficats en una guerra amb tots els ets i uts.

Un veí meu aportava el seu granet de sorra a la «nova economia», tot fent exportació i importació, de Barcelona a Perpinyà i viceversa, a base de mitges de seda i bicarbonat respectivament. Val a dir que el volum d'aquest comerç era bastant modest i que tot plegat cabia en un sac de mà de mida regular. I el profit que en reportava era igualment modest: vint-i-cinc o trenta duros (era el temps que n'hi havia) per setmana i viatge.

Intrigat per la freqüència amb què feia aquests viatges jo me l'imaginava com una mena d'arriscat contrabandista que desafiava innombrables perills en la seva compromesa tasca.

I un dia li vaig preguntar com s'ho feia per passar i traspasar tan sovint la frontera. Jo esperava escoltar una història de lladres i serenos; ell, però, per tota resposta, es tragué de la cartera un paper plegadet i, tot desplegant-lo, me l'allargà.

I vaig llegir (textual): «Se autoriza al compañero tal i tal, del comercio de esta plaza, para que pueda trasladarse a Perpiñan a tratar con el Bicarbonato de Sosa.»

I un segell que deia: «Sindicato de Alimentación de Badalona» i un seguit d'inicials que no cal especificar.

I amb aquest talismà se li obria la frontera. I si la guàrdia d'aquell **Gobernador de la Cerdanya** no li presentava armes, era perquè en portava tantes, que no hauria sabut com manegar-s'ho.

JOAN ROQUER I BERTRAN

MALLORCA, URGENT

(DEL NOSTRE ENVIAT ESPECIAL)

La situació general a l'illa :: La crisi de la indústria i les seves causes

El Dr. Miralles ens fa importants declaracions :: La llibertat de conspiració i altres herbes :: L'anell episcopal :: Salut

Palma (urgent).—Així que hem arribat, no volgueu saber per quins mitjans, a aquesta capital, hem dirigit les nostres passes vers el Born, centre obligat de tota activitat mallorquina. Hem quedat defraudats. Poca animació i bastanta somnolència. Hourem de dirigit les nostres recerques vers altres llocs. Topem amb un municipal que es passeja

tot caragolant uns magnífics bigotis a falta d'altra cosa per caragolar.

—Escolti —fem tímidament—. Servidor és de l'ESQUELLA, i voldria...

—Quina esquella?—interromp.

—De L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

—I do, homo, haver-ho dit tot d'una—ens abraça tan efusivament que temem per la

nostra integritat.—Demani, preguntí el que vulgui, que veuré de satisfer sa seva curiositat.

—Doncs, bé. Hom m'ha encarregat una informació i voldria que vostè m'acompanyés a veure les autoritats.

—No n'hi ha d'autoritats, aquí.

—Caram! Ah, bé, es comprèn, no havent-hi Franco...

—No, Franco tampoc hi era. O era com si no hi fos.

—I el senyor Bisbe?

—Tampoc no pinta res, aquí. El probe! ja l'anirem a veure. No el coneixerà.

—Així, no hi ha ningú, aquí, que maní?

—Home, manar sí que hi ha qui ho fa, però ara no hi són. Són cap a Barcelona.

—A Barcelona? Ah, ja ho entenc. Vostè vol dir els aviadors italians!

—Xist! No s'enredi. Aquí d'italians, no n'hi ha. Tots som nacionalistes.

—I ara són fora?

—Sí. Van i vénen. Surten cada dia per mor de sa propaganda. Ben cert que s'altra dia sa propaganda aquesta nos costa es pa d'es racionament.

—I com està la situació, la vida, la indústria?

—Prest ho veurà.

Ens acostem, ja al moll, a una parada de ensaimades, que desprenen un tuf bastant sospitos.

—I do, mestre Miquel, com va es negoci?

—Miseri, miseri. Açò és sa ruïna. I no pot ésser d'altra manera amb aquest gènere.

—No són bones, doncs?

—I ca. Mal e:2 toc gota. S'enduen se nostra farina, per nacionalitzar-la i nos tornen aquesta cosa negra que ni saps qu'és. De més nos obliguen a substituir es cabell d'àngel per macarrons, i vegi es resultat.

Efectivament, un ric més avall podem veure un consumidor d'ensaimades que està canviant la pesseta abocat a un mirador sobre el port.

Ens allunyem d'allí i unes passes més enllà trobem un altre industrial. Aquest ho és de sobrassades.

—I do, Peptoni, com va?

—Malament, malament.

El municipal ens explica la tragèdia d'aquest ram de la indústria local. Mentre cada dia s'embarquen porcs en direcció a la Metròpoli per tal d'ésser salvats dels horrors de la guerra, els industrials de la sobrassada són obligats a consumir el sobrant de la producció de carn d'ase procedent de la Metròpoli.

Per fi anem a veure el Dr. Miralles.

El nostre guia ens deixa a la porta del cabildo de la Catedral.

Entrem i trobem al senyor Bisbe assegut

(Dibuix d'Apa)

en una poltrona, amb la mirada esllanguida. Està desencaixat. En declarar-li l'objecte de la nostra visita s'anima bon xic i ens tracta afectuosament.

—...?

—No me'n parli, no me'n parli. Quins temps aquells! Qui hi pogués tornar! Aleshores sorties de casa al matí i no hi tornaves que no haguessis conspirat aquelles 40 hores diàries. I ara, mitja horeta a missa de dotze i gràcies. F... fàstic.

—...?

—Res d'això, home. Jo ja donaria l'imperi per menys de dos caliquenyos.

Li allarguem la petaca. En treu un, bon grapat, les ensuma i tot fent un gest d'agraïment les posa dintre d'una capsca de laca.

—Es allò, sap? Tampoc tenim encons i això s'hi assembla bastant. Vostè ja comprèn...

—...?

—En Franco? Pobre! Ha estat una llàstima, perquè era un xicot que prometia. Un xic variable, però precisament per això valia.

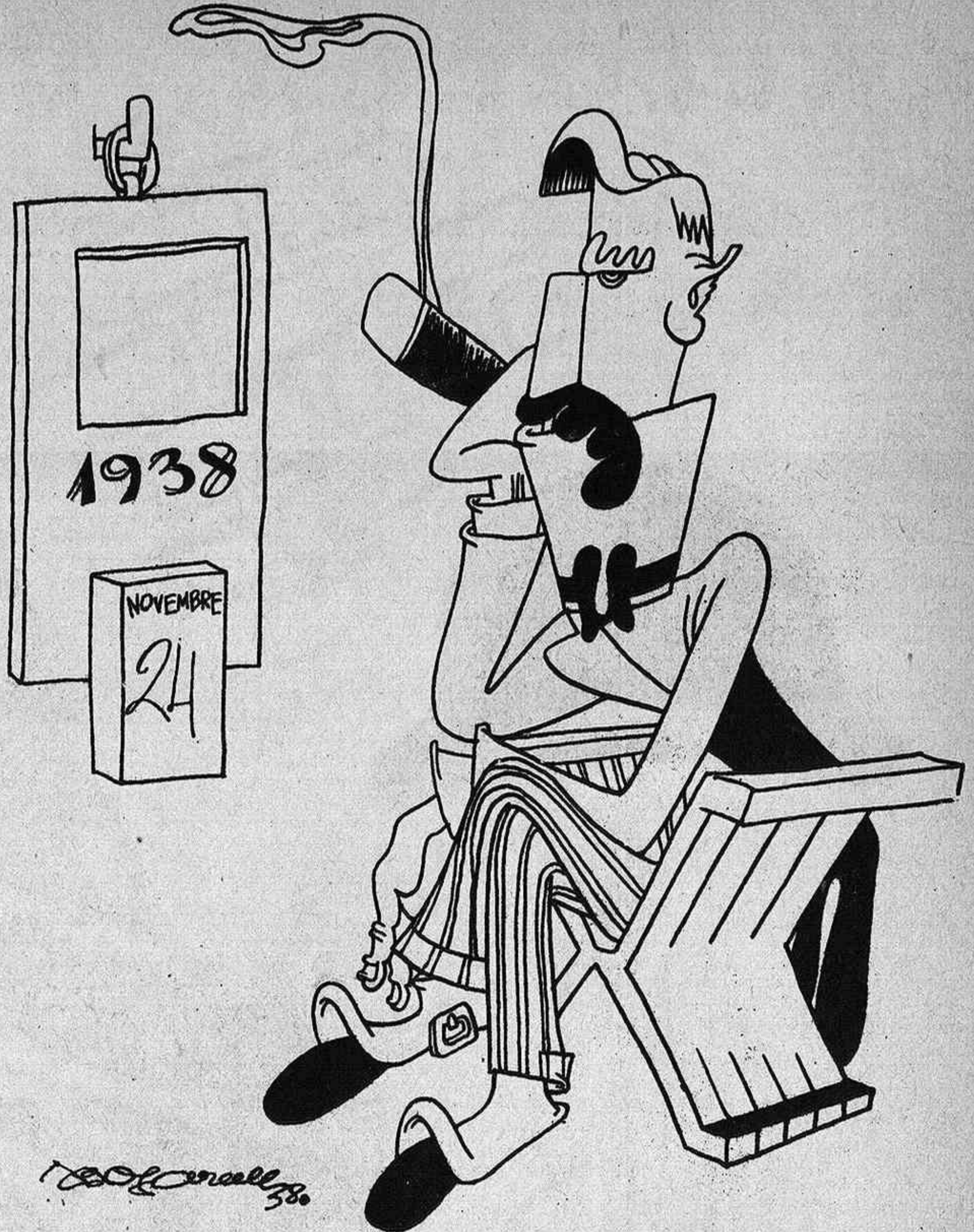
—...?

—Ja em farà el favor de dir al meu col·lega (!!!) el Dr. Negrín que estem am ell. Si ho haguéssim sabut! Que els esperem amb els braços oberts, si de cas volguessin tornar!

Anem per acomiadar-nos besant-li l'anell i ens adonem que no el porta.

—Sí, també l'he hagut de donar per tal d'ajudar a la campanya de Palestina i tractant-se de Terra Santa no m'hi podia pas negar. Tampoc hauria servit de res negar s'hi, perquè vingueren quan jo era fora i se l'endugueren junt amb una cartera i un parell de rellotges...

L'home s'emociona i amb llàgrimes als ulls ens acompanya a la porta, tot acomiadant-nos a la manera episcopal, això és, amb la mà tancada i dos dits estesos enlaire. En arribar al llindar ja no es pot aguantar més, clou els dos dits, quedant bona estona amb el puny tancat, vibrat i amenaçador. Es tota una promesa.

—Aviat hi haurà eleccions. Tots els anglesos podran elegir menys jo...

(Dibuix de Bofarull)

La gran solució de la qüestió jueva

Sembla que Hitler s'entén amb Déu

Nuremberg. — Després de pronunciar el senyor Streicher, cap hitleria de la regió, el seu famós discurs en què revelava que Déu, per mitjà de Hitler, havia donat al poble alemany l'encàrrec de resoldre la qüestió jueva a tot el món, li hem demanat un petit interviu perquè ens n'aclearis alguns extrems.

—Bé —li hem dit—; què li ha dit Déu?

—Prou clar ho vaig dir: ens va encarregar de resoldre la qüestió jueva al món; perquè no sé si ho sabíeu, els jueus porten una sèrie de conflictes impossibles de resoldre si no és d'una manera nazi.

—Per exemple?

—Exemples? A milers. Mireu; a Palestina, des que els romans en varen treure els jueus que no hi havia jueus si no era

per plorar. Ara hi voldrien riure, o sigui, riure's del mort àrab i del qui el vetlla. Un altre exemple: Els jueus són rics. Si no fossin els jueus els seus diners serien d'altres, o sigui, nostres. Un altre: Els jueus són intel·ligents i, naturalment, com que són intel·ligents, ocupen les nostres places. Si no fossin els jueus les bones places serien pels que no som intel·ligents.

—Però també hi ha jueus pobres.

—Raó de més; els jueus pobres han d'ésser ajudats pels jueus rics, que altrament haurien ajudat els pobres aris. Per això Déu s'hi ha ficat. Ja sabeu que quan Déu era jueu els tractava ja a baqueta. Però ara les coses se'ns han complicat perquè nosaltres hauríem volgut enfrontar els catòlics amb els jueus quan a Espanya amb els Reis Catòlics, però resulta que Franco

és jueu, de manera que Hitler ha de fer de Reis Catòlics, ja que el Papa també n'és.

—De catòlic?

—I cal jueu!

—Bufal!

—Però el més greu és que Jesús i els apòstols també eren jueus!

—I així, què fareu?

—Que després d'acabar amb els jueus haurem d'acabar amb els catòlics i amb els protestants.

—I què quedarà?

—Quedaran els diners i els càrrecs de jueus, catòlics i protestants, que ens els repartirem nosaltres. Déu ja ho ha promès al Führer. I això sí que serà una solució de la qüestió jueva!

- Espereu, espereu. Si no m'atraqueu us donaré el rellotge i la cartera.